

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 8 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogami:
Naš kmečki dom, Društvenik, Naša gospodinja

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 23.

V Ljubljani, dne 6. junija 1912.

Leto XXV.

Vera in cerkev na dan!

Ne vemo skoraj za nobeno drugo reč, ki drži liberalce skupaj, nego boj proti veri in cerkvi. Kot hrvaški pujsi rijejo sicer vsak sam zase; kadar pa gre za to, da pokažejo svojo protiverško mržnjo, zakrulijo vsi obenem. In kako zaničljivo! Kdor je tako neumen, da prebira njihove liste, ali tako nesrečen, da mora poslušati njihove čenče, ve dobro, kolikrat je bila že cerkev pokopana in uničena, in kolikrat se je že slovesno izjavilo, da je vpliv vere na izobražence in na javnost ubit.

Ne bo torej napak, če prav iz zadnjega časa nanizamo nekaj zanimivih dogodkov, ki kažejo, kako lažljivo govori liberalna oholost in kako površni so tisti, kateri jim verjamejo. Katerokoli važno vprašanje, ki se z njim pečajo človeške glave in ki poljejo po človeških srih, načneš in razdrobiš, na dan se ti pokaže verska plat.

1. Prošli mesec je umrl največji nerveški pisatelj Strindberg, ki je bil v svojih mlajših letih najgorji svobodomislec in nasprotnik ne samo krščanstva, marveč vsake vere. Življenje ga je izmodrilo in ko so ga nedavno vprašali, katera knjiga se mu zdi najlepša in katero najrajše bere, je odgovoril: Sveto pismo. Ko je umiral, je zaprosil, da so mu položili sveto pismo na prsi. Svojega sina edinca je dal vzgojiti v katoliški veri.

2. Na Francoskem je bil ob času, ko so ločili cerkev od države, ko so preganjali menihe in nune, zapirali cerkve, surovo zatirali vsako krščansko znamenje v šolah, bolnišnicah in sploh v javnosti, za predsednika republike Lubé (Loubet). O njem se je vedelo, da je prej hodil vsako nedeljo k sv. maši, preden so ga izvolili za predsed-

nika, da je pa potem vse to opustil. Zdaj ni več v javni službi in vrnil se je nazaj k verskemu življenju. Pred kratkim so prinesli francoski časopisi novico, ki je razkačila vse liberalce, da se je Lubé očitno udeležil božje službe v svoji farni cerkvi, ko je šlo par njegovih otrok z drugimi vred slovesno k svetemu obhajilu in je s svojim vedenjem javno izkazal, da hoče biti zopet pravi katoličan. Toliko tisočev in tisočev je pa spravil z zakoni, ki jih je sam podpisal ob vero, nebrojnim je vzel z njimi priložnost do verskega življenja. Ali more biti kaj hujšega za takega človeka, nego misel, da ne more več popraviti, kar je storil; preganjati ga mora kakor Kajna Abelov uboj, kakor Iškariota njegovo izdajstvo? Naj ga gredo vprašati tisti naši liberalci, ki tako brez sramu, brez vesti, surovo ubijajo versko prepričanje in širijo proticerkveno pohujšanje.

3. Francoski ministrski predsednik Klemanso (Clemenceau) je pred par tedni nevarno zbolel in se je moral dati operirati. Šel je v posebno bolnišnico, kjer strežejo usmiljenke. On sam se ne prišteva nobeni veri in njegova politika je cerkvi strupeno sovražna. Vodil je boj, ki je pregnal usmiljenke iz javnih špitalov; sam je iskal pomoči pri njih. Ves srečen je bil in ni se mogel dovolj zahvaliti ljubeznjivi in vešči skrbi, ki so mu jo izkazovale v njegovi bolezni pobožne redovnice. Kaj bi bilo z nami — starimi republikanci — ko bi ne bilo vas dobrih sester? Tako je vskliknil, ponavljamo, mčž, ki je redovnice tako surovo preganjal. Sebi je mogel privoščiti redovniško postrežbo; revežem v javnih špitalih jo je onemogočil.

4. Binkoštno nedeljo je prinesel judovski vodilni liberalni list »Neue Freie Presse« na Dunaju članek izpod

peresa angleškega ministra Lojd Džordža (Lloyd Georges), ki je znan kot strasten liberalec. Imenovani judovski list daje gradivo za proticerkveni boj vsem drugim liberalnim listom — tudi našim. Džordžev članek je prinesel samo zavoljo pisateljevega svetovno slovečega imena. Priobčil ga pa je, četudi je s tem dal silno klofuto sebi in strankam, ki jih zastopa. V njem pravi ta znameniti angleški liberalec, da se revščina in zanemarjenost in zatiranost delavskih stanov ne more popraviti, če ne bodo sodelovali pri tem bogatini, milijonarji. Da bodo pa to storili, je treba, da se jim vzbudi socialna vest. Tega pa ne more nihče drugi nego vera in cerkev. Bogatini morajo priti do zavesti, da so dolžni pomagati revnejšim stanovom. Cerkev jim more v tem oziru odpreti oči. Razkošno in v izobilju živeči ljudje imajo takorekoč okno zaprto, da ne vidijo v bližini, kako gospodari revščina in v obupu stoka ubožstvo. Cerkev odpira to okno; njena naloga je, da skrbi, da ostane vedno odprto. Plemeniti duhovniki so v vseh važnih časih nastopili za korist revnega in teptanega ljudstva.

Lepo je to rečeno; tem lepše se sliši iz ust protestantovskega politika. On to vidi; naši liberalci so pa slepi in se pečajo samo s tem, kako bi cerkev oblatili, kako bi duhovnikom, ki delujejo v javnosti, vzeli dobro ime in jih uničili.

Slovensko ljudstvo pa dobro ve, kdo budi socialna vest, kdo drži premežnejših stanov okno odprto, da se vidi med reveže. Zato pa v zavednem bčju odklanja liberalizem kot najškodljivejšo in najhudobnejšo zmoto v vseh vprašanjih, ko gre za javni blagor.

Evharistični kongres.

SOBOJEVNIKI!

Evharistično leto je za nas prišlo, čas velikega kongresa se približuje. Povsod se vzbujajo veličansko zanimanje. Avstrijski narodi se pripravljajo za to veliko slavno krščansko vere. Dijaštvo Avstrije, dijaštvo celega sveta! Obračamo se na vas v imenu dunajskih visokošolcev. Dijaki so bili, ki so dne 12. septembra 1683. s svojo hrabrostjo na dunajskih okopih pomagali odbiti zakletega sovražnika in rešiti zapadno kulturo pogina. Dijakov ne sme manjkati dne 12. septembra 1912., ko se bo na zgodovinskih tleh, slavni radi zmage nad tedanjim sovražnikom, praznovalo zopetno prebujenje krščanskega duha.

Z ozirom na to je v programu kongresa pripravljeno sekcijno zborovanje visokošolcev za razgovor o dijaškovskih problemih; nadaljna posvetovanja se lahko priklopijo. Mednarodnost cerkve mora najti svoj izraz in svoj vzor v vzajemnem stiku in pomenkovanju akademičnega dijaštva raznih dežel in narodov.

Za ureditev vseh dijaških zadev pred kongresom in na njem se je ustanovil komite, obstoječ iz zastopnikov katoliških dijaških organizacij na Dunaju. Ta ima nalogo določiti zgoraj omenjene prireditve v njihovih podrobnostih, iti zunanjim tovarišem že sedaj na roko z nasveti in jim pozneje oskrbeti bivanje v cesarskem mestu, bogatem zakladov umetnosti in kulture, spomina vredno in prijetno. Komite si bo prizadeval, da bo po možnosti olajšal revnejšim tovarišem udeležbo. Prosi se, naj se vsa vprašanja radi kongresa naslavlajo na dijaški komite, (Osrednja pisarna za evharistični kongres, Dunaj, I., Stephansplatz 5), ki bo rad dajal vsa zaželjena pojasnila in bo gostom v vsakem oziru na razpolago. Vprašanja se pošiljajo komiteju lahko v vseh jezikih monarhije, v vseh svetovnih jezikih ali tudi v esperantu.

Katoliške visokošolske organizacije! Na vas, poklicane zastopnike velikega dela dijaštva, apeliramo, da skrbite za vas vredno in pomenu svetovnega kongresa primerno zastopstvo, da v vašem krogu povdarjate pomen te velike slavnosti in omogočite udeležbo kolikor mogoče številnim tovarišem.

Sobojevniki katoliškega svetovnega naziranja! Od vas zahtevamo, da tukaj svoje versko prepričanje v dejanju pokažete in veliki stvari na ljubo prevzamete nase težave, ki so v zvezi z udeležbo kongresa. Spominjajte se svojih visokih idealov! Vas pričakuje katoliško ljudstvo v prvi vrsti med trumami onih, ki bodo s svojim dohodom pripomogli do uspeha velikanskega podjetju. Katoliško dijaštvo celega sveta naj bo dne 12. septembra 1912. s svojim vzgledom voditelj in vzor katoliški Avstriji.

Vse dunajske katoliške dijaške organizacije.

Političen pregled

DRŽAVNI ZBOR.

Položaj v našem državnem zboru je še vedno tak, da se ne da reči, kako se bo zasukalo. Delo ne gre od rok, ker vladne stranke ne zmorejo trdne večine. Zato pa vstajajo politični preroki, ki napovedujejo konec te vlade. Vprašanje je seveda, kakšno ministrstvo naj pride za tem, ali parlamentarno, to je sestavljeno iz poslancev, voditeljev in zaupnikov velikih strank, ali uradniško, sestavljeno iz visokih uradnikov. V prvem slučaju bi bila preje mogoča večina za razne vladne predloge, toda vsak glas je treba odkupiti z raznimi koncesijami za volilce posameznih poslancev. Korupcija, politična izkvarjenost bi rodila svoje sadove. Če pa je vlada pri nas uradniška, pri prvi sapi pade, ker nima za seboj večine. Vse visi v zraku, in poslanci meljejo prazno slamo, do pravega dne pa ne pridejo.

Parlamentarni vladi pa se stavi velika ovira v češko-nemškem sporu. Dokler ne pride do sprave Nemcev in Čehov v češki deželi, na večje delo v našem parlamentu ni misliti. Spravna pogajanja pa še niso privedla do nikakega uspeha.

Tudi jugoslovansko vprašanje, sprava med Slovenci in Nemci, mora biti rešeno, če hočemo, da bo delo šlo od rok, kakor je zaklical dr. Šusteršič: Brez nas ne pojde, brez Slovencev se ne da vladati.

Radi tega zamotanega položaja, ki mu nihče ne ve izhoda, bo najbrž s 1. julijem parlament šel na počitnice, da se v poletnih mesecih ta voz razvozlja ali pa da pride na krmilo mož, ki ga bo znal razsekati. Ne smemo pa pozabiti, da bo tak le tisti, ki se ne bo bal — ogrskega parlamenta. Vsi politiki namreč uvidevajo, da je vzrok vsega zla v našem razmerju do Ogrske v dualizmu, ki mora prej ali slej preiti v trializem.

Brambni zakon .

Samopašnost Madžarov, ki se hočeje v škodo Avstrije ob vsaki priliki okoristiti, se je pokazala tudi pri razpravi o brambnem zakonu. Madžarska vlada hoče pri § 3., ki določa namen armade, vtihotapiti besedilo, ki bi pomenilo, da ima naša monarhija dve armadi. Poročevalec dr. Sommer je namreč v dogovoru z vlado predlagal, da se vrine v besedilo: armada »obeh držav«. Avstrijski parlament naj bi tedaj sam priznal, da je Ogrska samostojna država. In nevarnost je, da vlada dobi za ta svoj predlog v odseku večino. Nekateri poslanci se namreč ne zavedajo, kake posledice se lahko izvajajo iz takih besed. Ob prvi priliki bodo Madžari zahtevali samostojno armado. To se zgodi najbrž že leta 1917., ko bo treba obnoviti nagodbo. Takrat bodo zahtevali ali samostojno

carinsko ozemlje ali svojo armado in mehke naše vlade se bodo udale, naša država pa bo čisto na dvoje. In nekateri kratkovidneži to celo podpirajo in ženejo državo v gotovo propast.

Bosanski odsek.

5. oktobra 1908. je vladar slovesno proglasil združitev Bosne in Hercegovine z monarhijo. Potem je vlada predložila spomladi leta 1909. tri načrte zakonov v zbornici. Ti načrti zakonov so šli v odsek, ki pa je miroval. Sedaj pa se je naenkrat oživil in poročevalec dr. Redlich je izdal daljše poročilo o načrtih, ki v glavnem tole določajo.

Prvi načrt obsega pogodbo s Turčijo. Najvažnejše točke pogodbe so: Turčija se odreče Bosni in Hercegovini, Avstrija pa vsem pravicam v sandžaku Novibazar. Bosanci se smejo prosto izseljevati v Turčijo in njihov verski poglavar ostane kalif v Carigradu. Trgovinska pogodba se ima skleniti v dveh letih.

Druga predloga določa odškodnino Turčiji. Ta odškodnina znaša 55 milijonov kron. Vlada zamolči kako je izplačala to vsoto, napravila pa je pri tej pogodbi tudi več napak, ker je delala protiuslavno in prepovršno. Kljub taki odškodnini je morala naša trgovina trpeti toliko izgube radi bojkota in oboroženje ob meji je požrla 300 milijonov. Marsikaj od tega ne bi bilo treba.

Tretji del načrta pa določa državno-pravno stališče Bosne in Hercegovine do monarhije. Besedilo tega načrta bo vzdignilo še mnogo prahu. Madžari so namreč v madžarskem besedilu načrta vstavili, da ima Ogrska posebno predpravo do Bosne. Enkrat so namreč ogrski kralji pred stoletji imeli nekaj oblasti v teh deželah in na to, kar je le še zapisana zgodovina vedela, se sedaj sklicujejo Mažari. Resno seveda sami ne mislijo na kako predpravo, pa mislijo si, ko vidijo omahljivost naših vlad: Kdor veliko kriči, veliko dobi. To vprašanje, čegava je Bosna, je največjega pomena, ker zopet tu vstaja — jugoslovansko vprašanje.

POLOŽAJ NA OGRSKEM.

Kakor smo poročali, je vlada s Tiszovo pomočjo zlomila obstrukcijo z nasilnostjo; zbili so se tudi pristaši Justhovi. Justh je radi tega nejevoljen in sili zopet v tehnično obstrukcijo, če vlada ne pospeši volilne reforme. Začela so se res, največ pod vplivom zadnjih nemirov, zopet pogajanja za volilno reformo. Število volilcev naj bi se pomnožilo na 2,400.000. Pravico voliti bi dobili vsi ogrski državljani, ki so stari 24 let in znajo pisati in brati.

Brambna predloga se sedaj obravnava v zbornici mirno, ker ni več obstrukcije, zahtevala pa bo opozicija marsikatere izpremembe, ki bi bile brambeni preosnovi na škodo, Madžarom pa v korist.

RAZMERE NA HRVAŠKEM.

Neki list piše: »Hrvaška je edina dežela, ki njeni listi o njej nič ne pišejo.« Na Hrvaškem je vse tiho, listi ne pišejo sploh nič o komisarijatu, shodov ni, ker vsakega policija prepreči, demonstracij ni, ker sodišča so vsa odvisna od vlade. Pravice v političnih stvarih na Hrvaškem sploh ni, zato pa nihče ne upa reči o komisariju pravične besede, če noče iti brž v zapor. Krivica za enkrat v polni meri zmaguje.

Poslanci stranke prava nameravajo se sniti dne 7. junija v Sarajevu. Toda bosanska vlada je tako pod vplivom Madžarov, da ni upati, da bi jih pustili zborovati. Vrniti se bodo morali najbrž domov brez uspehov. Tak je pritisk Madžarov, toda naraven zakon je, da na pritisk sledi protipritisk...

VOLILNA REFORMA V ITALIJI.

Dne 25. majnika se je sprejela v italijanski zbornici nova volilna presnova. Volitve ne bodo sicer še čisto splošne, vendar bo volila velika večina prebivalstva. Volilno pravico imajo vsi, ki so stari 30 let. Z 21. letom smejo voliti 1. tisti, ki so odslužili vojake, 2. tisti, ki so obiskovali 4letno ljudsko šolo, 3. tisti, ki plačujejo na leto najmanj 19 lir 80 centezimov direktnega davka, ali pa plačujejo stanovanjske najemnine od 150—400 lir, 4. tisti, ki so bili odlikovani z rešitvijo ali vojno svetinjo. Volilo se bo v nedeljo. Okrajev je 508. Katoličani so v Italiji z novo volilno reformo mnogo pridobili. Posebno v gorenji Italiji upajo marsikje na zmago pri volitvah.

VSTAJA V MAROKU.

Lahi imajo vojno v Tripolisu, Francozi vstajo v Maroku. Obe sosednji državi imata tedaj boje v severni Afriki, boja, ki črpata obema državamaj vojne sile, da morajo drugod bolj mirno nastopati. Francozi so upali, da s 45.000 možmi, ki so jih imeli v Maroku, obvladajo deželo, toda berberski rodovi so se mnogi učili vojne umetnosti od Francozov, so pa že tudi sami posebi silno bojevit.

V Fezu stoji 7000 mož, ki so jih sedaj bojevit domači rodovi napadli in obkolili. Francozi se branijo le s težavo, ker so sovražniki v veliki premoči. Pomoč jim bo le počasi došla, ker je Fez od drugih francoskih kolonij oddaljen več sto kilometrov. O izidu teh bojev homo poročali.

VOJNA MED ITALIJO IN TURČIJO.

O bojih v Afriki prihajajo le redka poročila in še ta navadno le o manjših praskah. Zdi se, da oba sovražnika počivata in čakata, kako se boj razvije drugod. Ta način bojevanja pa Lahe seveda vseeno silno stane, ker morajo v tujem kraju vzdrževati močno armado.

Lahi, skušajo, kakor smo že poročali, Turčijo prisiliti k miru s tem, da so zasedli otok Rod v Sporadih in na-

meravajo zavzeti tudi otok Hij. S tem hočejo zapreti Turkom izhod iz Dardanel in se počasi približati tudi tem, če Turki prej ne izjavijo, da Tripolis prepuste. Morda bi Turki to že storili, toda na eni strani se vlada boji ljudstva, ki strašno sovraži Lahe, na drugi strani pa jih ta vojna razmeroma prav malo stane. O tem pa so izobraženi Turki in drugi prepričani, da enkrat Italija dobi Tripolis.

Za otok Rod so se Turki maščevali s tem, da so izgnali iz turškega cesarstva vse Lahe. Pregnanih je kakih 50 tisoč. Ti so seveda silno zadeti, ker morajo puščati svoje trgovine, obrti in druge dobičkanosne naprave in iti v beraško domovino. Skušajo jih pa Italijani v domovini odškodovati. Po vojni pa bodo seveda zahtevali od Turčije odškodnino tudi za škodo teh izgnancev.

SIJAJNA ZMAGA KATOLIČANOV V BELGIJI.

Bruselj, 3. junija. Včeraj so se po vsej Belgiji vršile volitve v belgijski parlament in senatsko zbornico. Združeni liberalci in soc. demokratje so razpust zbornice z raznimi grožnjami izsilili, ker so upali, da pri novih volitvah porazijo katoličane. Volilni boj je bil najhujši, kar jih je videla Belgija. Soc. demokrati in liberalci so razbijali shode katoličanov in tudi par ministrov pretepli. V očigled teh dejstev so katoličani napeli vse sile in šli v boj s tako zavestjo, kakor še nikdar prej. Včerajšnje volitve v belgijsko zbornico so prinesle katoličanom sijajno zmago. Soc. demokratski-liberalni blok je poražen. Dočim so doslej katoličani v parlamentu imeli samo šest glasov večine, znaša po včerajšnjih volitvah večina katoličanov v belgijski zbornici 10 glasov.

LISTEK

Požigavec.

(Konec.)

»Ne, mojster Veseljak, to ni mogoče, to ne more biti. Mojega očeta niste prav razumeli. Usodepolna pomota je to, verujte mi.«

»Ali ve tvoj oče, da si tu pri meni, in kaj da hočeš?«

»Seveda. Saj so mi še celo sami dali pogum, da naj grem. Samega veseljaka ne bodo vedeli, kaj bi storili, ako pridete sedaj z menoj, da se vse potrebno dogovorita.«

Pri teh besedah je Veseljak vstal. »Tako, praviš, je rekel tvoj oče?«

»Da, tako so rekli. Zato pa pojdite takoj z menoj, in tudi ti, Micika, pojdi. Nesporazumljenje se mora razjasniti, pa bo vse dobro.«

Veseljak je težko dihal. Če je bila stvar taka, kakor je trdil France, kaj je bil potem vzrok, da je sosed naenkrat izpremenil svoje mišljenje? Če vzame njegovo hčer za snaho v svojo hišo, potem je njegov cilj v resnici dosežen, vrt je njegov. Toda ta pot do vrta mu je bila odprta že prej. Zakaj ni tega povedal takoj ono jutro po požaru, zakaj mu je takrat pretil, da ga naznani? Čudno bi bilo, da bi moža, čegar hčer hoče za ženo svojemu sinu, dolžil požiga. Ali ga je do premisleka privedla zavest lastne krivde? Morda je bil temu vzrok strah, da mu pridejo na sled.

Stari mož je težko sopel. Čez nekaj časa se je zdrznil. Do jasnosti mora priti med njim in onim — do jasnosti za vsako ceno!

»Micika, opravi se. Greva s Francetom«, je rekel.

Na mizi pri Gričarju je gorela petrolejka. Okna so bila zagrnjena z zavesami; po sobi pa je hodil gospodar nemirno gori in doli. Misli je na sina, in kar je ta govoril o Veseljakovem vrtu.

»Vendar!«

V sredi sobe je Gričar obstal. Po kamenitem tlaku pod oknom so se oglasili koraki. Fant je torej vendar dosegel. Sedaj prihaja domov in Veseljak z njim. Skoraj verjeti ni mogel, da se bo dal sosed pregovoriti, zato je z napetostjo pričakoval, kedaj prideta. Sedaj sta bila tu. Vendar!

France je odprl vežna vrata. Kakor navadno je bilo v veži tema. Zato je šel naprej, da odpre tudi vrata v sobo. Veseljak mu je sledil in za njim Micika. V trenutku, ko sta hotela stopiti v vežo, je tik mimo Micike smuknilo majhno, nezatno bitje, in istočasno je začutila v nosu oster duh.

»Gašper!« je vzkliknila presenečena. Odkar so bili namreč pogoreli, ni pritikavca več videla.

Že je izginil v temi. »Micika — Micika!« se je naenkrat oglasil iz daljave, kakor navadno kličejo otroci, ako se drug drugemu poredno skrivajo.

Micika ga je pustila in šla za drugimi v sobo. Vrata so bila odprta, tako da je sedaj luč svetila tudi po veži. Ko je stopala po veži, ji je še vedno silil v nos oni ostri duh, kakor duh tleče gobe, s kakoršno so si včasih moški prižigali tobak. Micika se ni spominjala, da bi bila kedaj videla Gašperja kaditi.

»No, to je lepo od vas, sosed Veseljak, Res, to me veseli, da pridete,« je pozdravil Gričar svojega soseda. Da je tako mislil tudi v srcu, o tem je pričal njegov veseli obraz. »Torej sedite. Ti tudi, Micika; potem se takoj pogovorimo.«

Tudi Veseljak je obstal, skoraj svečana resnoba se mu je brala z obraza. Z velikimi, svetlimi očmi je srepo pogledal Gričarju v obraz. »Ali vse to resno mislite, kar pravite, sosed?«

»Seveda. Saj sem vam govoril o tem že prej.«

»Meni?«

»Zadnjič vendar. In kar sem bil takrat v naglici bleknil — no, ne mislite več na to, bila je seveda neumnost. Živa duša ne misli resno kaj takega. To je samo, da ljudje nekaj govorijo.«

»Toda jaz sem bil danes zaradi tega pred sodiščem.«

»In sedaj ste zopet tukaj. To je vendar najboljši dokaz, da je vse zlobno govorjenje le grda laž.«

»Tako pravite vi. Jaz bi pa rad vedel, kdo je zažgal, kajti zažgano je. To moram vedeti, prej ne najdem več pokoja na zemlji. Ali naj se dan za dnem tresem, kedaj mi vstopi orožnik za hrbet? Zato moram izvedeti, kdo mi je vpepelil hišo, in zato tudi prihajam nočoj k vam, sosed. Preden nisem na jasnem, kdo je požigavec, toliko časa moja hči ne more biti nevesta vašega sina.«

Gričar je pri teh besedah debelo pogledal in se neznansko zaničljivo namrdnil. »Kaj pravite?«

»O kaki poroki med Miciko in Francetom ni misliti, dokler se ne pojasi stvar glede požara.«

»Kako vendar pridete na to misel? O kaki snubitvi vendar ni govora — in tudi nikdar ni bilo.«

»Ne? Tu stoji vaš sin. Pred pol ure je bil pri nas in je v vsej resnosti zaprosil za roko moje hčere. Jaz sem mu odrekel. Tedaj je pa dejal, da veste tudi vi o tem, da ste ga vi sami poslali. Da boste pa vedeli tudi vzroke, zakaj sem odklonil, zato sem prišel sedaj k vam, da vam jih povem. Sedaj pa nanekrat trdite, da o tem niti govora ni bilo. Mislite, da sem prišel zato, da bi vam ponujal svojo hčer? To je vaš sin, vprašajte ga.«

Gričar je postal rdeč od jeze. »Lagal je, da boste vedeli. Midva sva govorila o vrtu, ne pa o snubitvi. Vrt hočem imeti od vas. Zato sem ga poslal, naj vas pripelje semkaj. O vaši hčeri nisva govorila niti besedice. Hčere požigavčeve nočem k hiši . . . Nikdar!«

»Oče, kaj govorite! Veseljak vendar niso storili tega,« je zaklical France, ves prestrašen.

Veseljak se je vzravnaval pokonci in iz oči so mu švigali bliski svete jeze. »To ve on sam najbolje, ker je bil on sam tisti.« Vsaka beseda se je glasila, kakor bi zbadal z nožem.

»Oče!« je zatarnala boječje Micika.

Oči obeh sosedov so zažarele. Brez dvoma bi bila skočila drug na drugega, da nista stopila med njiju France in Micika.

Hipoma pa sta se jeza na obrazih obeh možakarjev in strah v obeh njunih otrok izpremenila v brezmejno osuplost. Vsi so umolknili kakor obnemeli, nihče se ni upal ganiti.

Kosti in mozeg pretresujoč glas je od zunaj prihajal na njihova ušesa. Plat zvona je bilo in po vasi se je razlegal krik: »Gori! Gori!«

VI.

Čudna vznemirjenost se je bila polastila cele vasi. Nekaj tednov sem so se požari vedno ponavljali. Začelo se je

pri Veseljaku; nato so pogorela gospodarska poslopja nekega kmeta, in tako je šlo naprej. Ogenj se je pokazal sedaj tu in sedaj tam. Kdor je še danes imel streho nad seboj, je moral biti pripravljen, da bo jutri stal pred kupom ožganega tramovja. In vedno je začelo goreti ob istem času, namreč kmalu po mraku; vedno se je prikazal ogenj na istem mestu, v strehi poslopja.

Kakoršna je bila stvar sedaj, je bila vsaka misel na slučaj izključena. Zlobna roka je bila tu vmes, o tem ni bilo nobenega dvoma več. Tudi javno mnenje glede Veseljaka se je izpremenilo v hipu, ko se je izkazalo, da je bilo uničenje njegove hiše le prvi člen v verigi cele vrste podobnih nesreč. Toda kje iskati krivca? Kmalu je prišlo celo tako daleč, da so nezaupljivo pazili drug na drugega.

Orožnik se je nastanil v vasi. Ljudje so začeli stražiti; po trije in trije so od mraka dalje hodili po vasi in po vrtovih, a vse skupaj ni pomagalo. Sedaj se je užgalo tukaj, sedaj zopet tam. Ko se je pa dogodil slučaj, da je prav v trenutku, ko so stali zraven vaški čuvaji, začel goreti neki hlev, tedaj se je polastil ljudi babjeveren strah.

Gričar in sin nista od onega večera dalje nič več govorila glede Micike, a kljub temu sta vsak zase premišljevala zadevo. Javno mnenje se je bilo probobrnilo v prid Veseljaku in Gričarju ni ostalo to prikrito. Vsled tega je bil tudi sam prisiljen opustiti vsako natolcevanje. Toda kaj je bila posledica tega? S tem je izgubil zadnje sredstvo, s katerim bi bil mogel pritiskati na Veseljaka, da bi mu bil prepustil zemljišče, in v tem trenutku je tudi razmerje sinovo do Micike dobilo drugačno lice. Vedno se je upiral vsakemu takemu razmerju, a zgodilo se je ravno nasprotno. France je dekle v vsej resnosti zasnubil in izjavil, da je ne pusti za noben denar. In Gričar ni imel nobenega drugega naslednika.

Gričar je začel računati, koliko bi bila vredna Micikina dota. Ni imel sicer mnogo pričakovati, a beračica tudi ni bila. Marsikateri kmet bi bil vesel, če bi jo dobil k hiši za nevesto. Veseljakov sosed na nasprotni strani je imel tudi sina; če bi ta zasnubil, pade plot na oni strani. Vrt, ki je od davnih časov pripadal Gričarjevemu posestvu, bi bil za vedno izgubljen. In vrhu tega se je Gričar sedaj sprl z Micikinim očetom, tako da je bilo vsako zblížanje med njimi skoraj nemogoče.

France je videl Miciko le redko in tudi takrat le za trenutek. Bilo je boljše tako, in njuna ljubezen ni trpela vsled tega. Ko sta se zopet nekoč srečala, je Micika izrazila neko bojazen.

»Jaz ne vem,« je začela, »kaj je sedaj z Gašperjem. Silno čudno se obnaša. Kakor hitro me zagleda, se mi potuhnjeno umakne. Nikoli več me ne pokliče, dočim me je smel prej le videti, pa je takoj priletel k meni. Ko smo šli oni večer k vam — saj veš — je smuknil mimo mene skozi vrata. Dišal je po goreči gobi in vendar on ne kadil. Takoj

nato pa je začelo goreti. France, France, jaz ne vem —«

Mlada človeka sta si pogledala v oči. Eden drugemu sta brala misli. »Toda kaj takega bi bilo vendar nemogoče,« je dejal France tiho.

»Jaz tudi ne trdim za gotovo, toda samo povem ti, da pazi na Gašperja. Ni več tisti, kakor je bil nekdanj.«

France ni mogel tega nikakor verjeti, a da bi pomiril deklico, je začel paziti na Gašperja. Pri tem je naletel sam na mnoge sumljive znake. Pritlikavec se mu je umikal, kar ni bila njegova navada. To je bilo prvo.

Nekega večera je gorel nek skedenj koncem vasi. Ko je France dirjal čez vrt, je nepričakovano naletel na Gašperja. Skrit za sečjo je ležal v travi in glupo gledal požar. Njegove drugače brezizrazne poteze je prešinjala divja, pijana strast. Tako je bil zaverovan v ogenj, da ni čul Francetovih korakov.

»Stric, kaj delaš tu?« je vprašal France.

»To je lepo! To je lepo!« je zavrisknil pritlikavec kakor vinjen. Potem se je pa videlo, kakor bi se bil zavedel, kaj je rekel, in se je splazil preč. Od sedaj je France podvojil svojo pazljivost.

Prihodnji dan je videl pritlikavca, ko je izginil za čebelnjakom. Spomnil se je, da je to že nekoč prej vzbujalo njegovo pozornost; zato je šel za njim. Gašper je stal pred majhno drvarnico, kjer se je nahajalo vsakovrstno orodje, ki se rabi pri čebelah. Ravno kar je izpustil iz rok majhno pločnato škatljico. Ne da bi kaj rekel, je France stopil k njemu. Odprl je škatljico in se prestrašil v dno srca.

Kadar je hotel Gričar umoriti kak panj, je v zemljo izkopal jamo, v jami obesil gorečih žvepljenih niti in čez postavil panj s čebelami. Te žveplene niti je hranil v pločnati škatljici, in to škatljico je imel v rokah pritlikavec.

Ko se je France ozrl okrog, je bil Gašper že izginil. Prestrašen je zdiral fant za njim in ga klical. Odgovora ni bilo.

France je hitel pred hlev. Eden izmed hlapcev je videl pritlikavca, ko je hitel mimo; kam je šel tega ni vedel.

»Pustite vse ležati in iščite ga! Na vsak način ga moramo imeti, drugače bo zopet nesreča.«

Gašperja ni bilo najti nikjer.

France je hitel v hišo, da pove očetu; ni ga bilo doma. Ze pred eno uro je šel v vas, tako je pripovedovala dekla. Toda o pritlikavcu je nekaj vedela. Videla ga je iti pod streho. Koliko časa je bilo od tedaj, ni vedela povedati natančno.

France je hitel po stopnicah navzgor. Gašperja ni bilo videti, pač pa je zadej v skrajnem kotičku prasketalo nekaj rumenega in hitelo preko strešne slame proti slemenu. Požrešno je hlastalo okrog sebe in napoinjevalo podstrešje s sivim dušičnim dimom.

France je planil po stopnicah na prosto. Zunaj so že vedeli, kaj je. Plamen je švigal iz Gričarjeve strehe.

Pred hišo se je zbrala množica in zrla prestrašeno navzgor. Vsak je vedel, kako deluje uničujoči element. Nankrat se pri strešni lini nekaj zgane in prikaže se človeška glava.

Micika je stala med množico, zavpila je na ves glas. »Gašper je pod streho! Gori pri lini. Rešite ga, ljudje božji!«

Pritlikavec je ravno nameraval zapustiti podstrešje, ko je začul korake Francetove, se je skrtil in potuhnil. Ko je čez nekaj časa hotel zapustiti svoje skrivališče, je bilo že prepozno. Stopnice so že gorele.

Spodaj sta dim in plamen zabranjevala dohod. Vse, kar je bilo v hiši, je moralo postati žrtev plamena.

»Micika! Micika!« se je glasil njegov tanki glas s strehe.

»Ljudje, rešite ga!«

Nikdo se ni zganil. Kdo bo tvegala svoje življenje za nesrečneža, ko je bilo tako malo upanja, da ga reši?

»Gašper, stopi v lino in skoči dol! Mi te spodaj prestrežemo!« Tako je klicala Micika v smrtnem strahu. Pridretnjala se je skozi množico in razprostrla roki.

Pritlikavec jo je razumel. Za njim so švigali plameni. Samo ta pot mu je bila še odprta. Že je sedel v lino. Vaški kovač je potisnil Miciko v stran in stopil na njeno mesto.

Bolesten krik! Postava zgoraj se je spustila. Hresteč je zdrsnilo telo navzdol; toda kovačevi roki sta ostali prazni. Bodisi da ni prav odmeril razdalje, bodisi, da se je nehote umaknil, prestreči padšega ni mogel.

Dvignili so nesrečneža in ga odnesli na stran. Micika je položila njegovo glavo v naročje.

Še enkrat je odprl oči . . . »Micika! Micika!«

Gladila mu je čelo. »Bodi miren! Ne govori, Gašper! Kmalu bo zopet dobro.« — In čez nekaj časa zopet: »Ali si ti naredil, Gašper?«

»Suval me je. Njegova hiša je morala pogoreti; toda vrabci so vedno letali drugam. Najprej k tebi . . . In ogenj je bil tako lep!«

Osteklenele oči pritlikavčeve so obstale na divjem plamenu, ki je proti nebu švigal. »Tako lepo! Tako lepo!« so mrmrale njegove umirajoče ustnice.

Ko se je sesula v plamenih Gričarjeva hiša, je tudi življenje zapustilo onemoglo telo.

Kar je bilo v pritlikavčevih besedah še nejasnega, to je pojasnil mrtev vrabec v njegovi roki. Pri padcu je bil živalico zmečkal. Okrog vratu je imel ptič privezano žvepleno nit, na kateri je visel košček kresilne gobe. Ako je bila goba užgana, je začela počasi goreti tudi nit; preplašeni vrabci so zbežali v svoja skrivališča in požar je bil v strehi.

Ganjen je stal Gričar pred mrtvim truplom svojega nesrečnega brata. Ta potrnost je trajala tudi še, ko ga je tretji dan spremljal k zadnjemu počitku. Neveselo je bilo življenje rajnega, ne-

veselo in brez ljubezni. Ali se je moralo tako končati? Gričar je povesil oči v tla pred malo krsto, ki so jo visoko na ramah nosili možje. In ko je začela težka prst ropotati na krsto, tedaj je sklenil trdno, da hoče živečim dati, česar ni mogel dati več mrtvemu: ljubezen.

Zvečer po pogrebu je poiskal Veseljaka na njegovem stanovanju. »Pozabite, dragi sosed, kar sem vam storil hudega. Obžalujem vse in želim, da bi se nikdar ne bilo zgodilo.«

Veseljak mu je globoko ginjen ponudil roko, katero je Gričar obdržal v svoji. »In še nekaj, sosed. Nočem sedaj izpraševati. Danes ni dan za to; toda prišel bom zopet. Samo eno bi vas danes prosil: pozdravite Miciko v mojem in v imenu mojega sina Franceta.«

Še preden je prišla v deželo jesen, je iz podrtij v vasi vzcveto novo življenje, in kaj prijazno so se svetile v solnčnih žarkih nove rdeče strehe. Toda Veseljakove hišice niso več sezidali in ostanke podrtega zidu so popolnoma odstranili. Veseljak je izvrševal svojo obrt pri Gričarju, kjer so bili v stranskem poslopu priredili zanj delavnico. »Čemu mi boče hiša, če pa nimam za svoje rokodelstvo naslednika?« tako je imel navado reči.

Ko je zakraljevala pomlad, je stala Micika ob Francetovi strani pred oltarjem. Lep par je bil to in vso vas so povabili, da je bila priča njihove sreče. Gričar sam je tako hotel. »Dva ločena vrta sta združena, dva soseda spravljena in dve ljubeči se srca zakonski par. To je trikratni praznik, zato ne sme nikogar manjkati.«

Tako je govoril in tako se je zgodilo.

Leta so minula od takrat, marsikaj se je že izpremenilo tekom časa, a ljubezen pri mladem paru je ostala ista in sreča neskaljena. In kdor hoče pohvaliti kak zakonski par, tedaj pravi: Zivita kakor Gričarjev France in njegova Micika.

Kako se je pes sultan maščeval.

1.

2.

3.

4.

Iveri.

Vino človeka navduši, če ga zmerno pije; ga pa tudi uduši, če ga pije čez mero.

Roka roko umiva in vendar ostanete včasih obe umazani.

Kdor premišljuje svojo preteklost, nekaj obžaluje: kaj da je vse storil, ali pa, da ni nič storil.

Strah človeka lahko v kratkem za veliko let postara; marsikdo je že čez noč postal stari oče.

Tako je deževalo, da je bilo še racam v vodi premokro.

RAZGLED PO DOMOVINI

Potrjen deželni zakon. Cesar je potrdil deželni zakon, ki izpreminja nekatere določbe občinskega in občinskega volilnega reda za mesto Ljubljana. Izpremembe se tičejo občinarstva, razdelitve preostajajočih mandatov na posamezne kandidatne liste, barve volilnih kuvert itd.

Slovenski državni poslanci in Kregarjeva afera. Na častni večer pred celjskimi porotniki oproščenemu gosp. Ivanu Kregarju je došla med drugimi tudi naslednja brzojavka z Dunaja: »Živel! ki so trpeli krivico za dobro stvar! Pozdrav vsem udeležencem današnjega večera. Obžalujemo, da se ga sami ne moremo udeležiti. — Dr. Ivan Šusteršič, Demšar, Gostinčar, Hladnik, Jaklič, Jarc, Krek, Pogačnik, Povše, Žitnik, Korošec, Benkovič, Brenčič, Pišek, Roškar, Jankovič, Vrstovšek, Fon, Gregorčič, Grafenauer.

Sedemdesetletnico rojstva je obhajal 30. maja gospod svetnik Iv. Berlic, župnik v Boh. Srednji vasi, čil in zdrav sredi svojih faranov, ki ob tej priliki iskreno čestitajo svojemu župniku.

Članstvo »Glavne posojilnice« pred najvišjim sodiščem. V zadevi članstva »Glavne posojilnice« je izšla te dni načelna sodba najvišjega sodišča. Najvišje sodišče je razsodilo, da podpis pristopnice, vplačilo deleža in vpis v register združnikov zadošča za pravilen sprejem v zadrugo, ako je upravni svet sklepal o tem, da se dotičniku dovoli, oziroma odobri posojilo. Razsodilo se je tudi o tem, da mora biti odpoved pri zadrugah pismena in podana upravnemu svetu, tako da ustna odpoved ne velja, tudi če se je dotičnik izbrisal iz združnega registra. Tako je zopet cela vrsta članov »Glavne posojilnice«, ki so upali, da jih oproste članstva.

Umrl je bogoslovec tretjega letnika celovskega semenišča g. Fr. Čebul.

Umrla je dne 28. maja obče priljubljena gospodična učiteljica Terezija Strle. Službovala je v Gorjah 28 let. Le dve leti je poučevala v Starem trgu. V Gorjah je bila zvesta sodelovalka in soustanoviteljica vseh društev. Vsa leta je pridno kot čebelica delovala posebno pri Bralnem društvu kot tajnica in pri Posojilnici kot odbornica. Z ljudstvom je živela in za ljudski blagor, v šoli in zunaj šole darovala vse svoje moči. Zato jo je ljudstvo ljubilo in spoštovalo ter ji vedno kazalo svojo hvaležnost. Blaga rajnica je bila vzor krščanske učiteljice.

Hrvaško romanje na Brezje. Dne 15. junija se z Reke vrši skupno romanje Hrvatov na Brezje k Mariji Pomagaj. Romarji obiščejo tudi Postojnsko jamo.

Sorodniki na »Titanicu« ponesrečenih Slovencev Volka z Jesenic, Merkuna iz kranjske okolice in Pasariča iz Štrekljevca bodo dobili nekaj podpore iz za ponesrečene nabranega denarja. Sorodniki naj se obrnejo v tej zadevi na domače okrajno glavarstvo.

Samoumor. Dne 29. m. m. popoldne je posvaril čevljarski pomočnik pri mojstru Žagarju v Lescah 16letnega vajenca Janeza Kocjančiča. Čez dve uri je od žalosti, ker je bil posvarjen, zapustil vajenec hišo in se ni več vrnil. Drugo jutro so ga pa dobili šolarji obešenega na neki lipi blizu železniške proge pri Lescah. Mrliča so prepeljali v mrtvašnico.

Samoumor v Postojni. Ustrelil se je v Postojni v noči med 28. in 29. majem kovaški mojster g. Ignacij Vilhar pod oknom Karoline Lovšin. Bil je takoj mrtev. Vzrok je baje nesrečna ljubezen in slabo gmotno stanje.

Z droga padel in se nataknil na glavo. Brzojavni in telefonski delavec Anton Šiberkar, 34 let star, stanujoč na Selu, je 28. maja delal pri brzojavnih napravah na južnem kolodvoru. Pri tem je padel z brzojavnega droga na neki plot ter se nataknil na glavo. Poškodoval se je zelo nevarno ter so ga prepeljali v deželno bolnišnico.

Utonil je 28. maja 18letni posestnik in gostilničarjev sin Fr. Kužnik iz Trebnjega v potoku Temenici, ko je lovil ribe. Sedel je na vrbi, ki je visela čez potok, ter lovil ribe s trnkom. Ker pa je bil podvržen božjasti, je bržkone v napadu padel v potok. Ker ni bilo nikogar zraven, je utonil v pol metra globoki vodi ter ga je pozneje našel mrtvega njegov brat, ki so ga poslali stariši, da ga je šel iskat.

Poizkušen samoumor Kranjca v Zagrebu. Z britvijo si je prerезal žile na levi roki kočijaž Martin Stanko iz občine Dolina, okraj Krško. Težko ranjenega so prepeljali v bolnišnico.

Obesil se je v vasi Kerčanje na Koroškem leta 1867 v Tržiču rojeni Franc Noč. Vzrok: bolezen in brezposelnost.

Enodnevni protialkoholni in sadjarski tečaj za kamniški okraj se bo vršil dne 16. junija, na nedeljo Jezusovega Srca, v Društvenem domu v Mekinjah. Spored: 1. Ob 9. uri dopoldne sveta maša v mekinjski župni cerkvi s kratkim nagovorom č. g. Janeza Kalana. 2. Od tri četrt na deset do tri četrt na enajst: Človek in alkohol; govori g. L. Puhar. 3. Od tri četrt na enajst do tri četrt na dvajst: Kaj najbolj škoduje človeškemu zdravju; govori gosp. Janez Kalan. 4. Ob 2. uri popoldne litanije. 5. Od pol treh do štirih: Vkuhavanje in uporaba sadja; govori sadjarski

učitelj g. Martin Humeč. 6. Od štirih do petih: Temna stran narodnega življenja; govori g. Kalan. 7. Sklepni nagovor č. g. župnika Antona Merkuna. S tečajem bo združena mala razstava protialkoholnega značaja. V interesu naše dobre stvari vabimo vse prijatelje našega prepotrebne in tako koristnega gibanja, da se zanimivega tečaja udeleže v najobilnejšem številu. Na svidenje 16. junija v Mekinjah! Vsi, katerih srca gore za resnični blagor našega ljudstva, na krov! — Udeleženci od zunaj, ki žele, da se jim preskrbi opoldanski obed, naj to prav kmalu javijo izobraževalnemu društvu v Mekinjah.

Samoumor vojaka. Na binkoštno nedeljo ob 11. uri ponoči je skočil v Mariboru infanterist 47. polka Franc Šaria iz mostu čez Dravo v vodo. Po par klicih na pomoč je zginil v valovih. Vzrok dejanja je neznan.

Pri vožnji stelje ponesrečil. Posestnik Friderik Jarc iz Lučan na Štajerskem je bil te dni zaposlen z vožnjo stelje iz gozda. Težko obložen voz se mu je nenadoma zvrnil in on je prišel pod kolesa. Vozova ročica ga je tako hudo pritisnila na sence, da mu je strla lobanjo. Bil je na mestu mrtev.

Nesreča. Za gradom v Gorici se je posestniku Lutmanu ustrašil vol ter je začel divjati. Pri tem pa je prišla pod voz triletna deklica Frančiška Podberšček, ki se sedaj nahaja v smrtni nevarnosti.

Uboj. Sosed je ubil svojega sosedu Antona Manfreda, po domače starega Mraka, starega 70 let. Sunil ga je trikrat v trebuh tako močno, da je po osmih dnevih umrl v bolnišnici v Gorici.

Štrajk delavstva v Podgori pri Gorici. Delavstvo podgorske papirnice — vse ženske in nekaj moških — je dne 30. maja stopilo v štrajk radi prepričlo plače.

Belgijski polk prestavljen v Inomost? Listi poročajo, da bo belgijski polk št. 27 prestavljen iz Ljubljane v Inomost.

Služba božja na ladjah »Austro-Amerikane«. Na ladji »Cesar Franc Jožef« je prvič daroval sveto mašo tržaški škof dr. Karlin. Po prizadevanju društva sv. Rafaela za varstvo izseljencev je paroplovno podjetje »Austro-Amerikane« dovolilo z društvenim denarjem napraviti na krovu te največje avstrijske trgovske mornarice oltar, na katerem lahko potujoči duhovniki mašujejo in izseljenci zadoste svojim verskim dolžnostim. V soboto, dne 25. maja, je bil oltar posvečen in drugi potrebni cerkveni predmeti. Pred sv. mašo je imel škof primeren nagovor za

izseljence, zahvalil se je ravnateljstvu in društvu sv. Rafaela. Enaki stalni oltarji se bodo napravili na vseh večjih parnikih, ki bodo služili za izseljence.

Oddaja plemenskih koz. Prve dni meseca junija bo podpisana družba oddala nekaj nad 100 kozlov in koz čiste sanske pasme (belih mlečnih koz brez rogov). Prosilci naj prošnje takoj vložijo na glavni odbor c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. Prednost bodo imele kmetijske podružnice, živinorejske in pašniške zadruge ali občine. Živali se bodo oddajale le v kraje, kjer imajo primerno kozjo pašo in se že sedaj pečajo z rejo koz. Oddajna cena bo polovica kupne cene. Mladiči se bodo oddajali od 20 do 25 K, enoletne kože po 30 do 40 K, starejše dobre molznice pa po 50 do 60 K. — C. kr. kmetijske družba kranjska v Ljubljani.

Državne ustanove. Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani (stavbno-obrtna šola, delovodska šola za kovinske obrti, mojstrska šola za mizarstvo, strokovna šola za lesno in kameno kiparstvo, ženska obrtna šola za šivanje perila in oblek, za umetno vezenje) je za prihodnje šolsko leto odati več državnih ustanov po 30 do 40 kron na mesec. Prošnje za te ustanove je vložiti najkasneje do 20. junija t. l. pri šolskem ravnateljstvu, ki daje tudi vsa potrebna pojasnila.

Slovensko čebelarstvo društvo priredi dne 29. in 30. junija t. l. v Ljubljani pri novem čebelnjaku v Marijanišču dvodnevni praktičen čebelarški tečaj za čebelarje, ki žele spopolniti svoje čebelarstvo in se izvežbati v naprednem čebelarstvu z modernimi panji. Glavni odbor vabi torej čebelarje, ki se žele udeležiti tega tečaja, da se pismeno priglasijo najkasneje do dne 23. junija t. l. na naslov M. Humek, deželni sadjarski učitelj v Ljubljani. — Posebno opozarja čebelarstvo podružnice, da odpošljejo k tečaju po enega čebelarja, ki bi bil pripravljen pridobiti znanje uporabljati pri čebelarstvu, da bi tako z zgledom in poukom vplival na razvoj in napredek v svojem okolju. Ker je število udeležencev omejeno, se bo vsakemu priglašencu javilo po dopisnici, ali je v tečaj sprejet ali ne. Natančen spored tečaja in druge podrobnosti bodo objavljene v prihodnji številki »Slov. Čebelarja«. — Odbor S. Č. D.

Strela udarila v družbo štirih ljudi. Iz Črne na Koroškem poročajo: V petek, dne 24. majnika, se je zgodila pri domači Šumahu velika nesreča. Štirje delavci, dve dekli in dva hlapca, so prekopavali neko njivo, kjer je nasajen krompir. Južino jim prineso na polje, in ker se je pripravljalo k dežju, se vsedejo pod košato smreko v bližini. Komaj začno južinati, je udarila strela v dotično smreko in je pri tem udarila 18letno Angelo Zadnik, 16letnega fanta pa je vrglo po bregu nizzdol in mu zasakalo obe nogi v kolenih, da so bile pete spredaj, in mu je sezulo

čevlje, ne da bi mu bilo jermenov razvezalo ali raztrgalo. Najmanj prizadeta je bila 16letna deklica, ki se je hitro zavedla in šla po ljudi, da so prišli ostalim trem na pomoč. Prihiteji ljudje so spravili še nezavestnega hlapca Gregorja Koniča, ki je bil še vedno s hrptom naslonjen na smreko, k zavesti, ki pa še zdaj leži težko bolan v postelji; fantu je zdravnik uravnal nogi.

Nesreča. V vasi Suha pri Škofji Loki je padel dne 2. jun. pop. 13letni deček, sin posestnika Dagarina (pri Obstenjeku) raz oder in se nevarno poškodoval. Deček je skakal po odru in padel kakih pet metrov globoko na stol in si prebil črepinjo na desnem sencu.

Za doktorja filozofije bo promoviral France Stelè, absolvent c. kr. inštituta za avstrijsko zgodovino na Dunaju, v sredo, dne 5. junija 1912, ob 3/4. uri v slavnostni dvorani dunajskega vseučilišča. Častitamo!

Uboj. V noči 25. maja t. l. so ponočevali in razgrajali na vasi Mladetiče fantje Franc Repovž, Franc Rus, Franc Zorc in Vincenc Žitnik. Na vasi pa so se radi deklet sprli in začeli pretepavati. V pretepu je udaril Žitnik Zorca z nekim železom po glavi. Zorc pa je izdril iz plotu planko in udaril Žitnika po glavi tako, da je ta vsled udarca kasneje umrl. Sodišče bo postavilo Zorca pred proto. To so sadovi ponočevanja.

V Ameriki umrli Slovenci. Kap je zadela v Kleinu, Mont., 55letnega Josipa Rjavša iz Stranj pri Kamniku. — V Clevelandu je umrl v starosti 65 let Fran Hočevar, ki je bil 21 let v Ameriki. — V Calumetu je umrl 57 let stari Mike Šuta iz Zagozdaca pri Poljanah na Dolenjskem. V Ameriki je bil nad 30 let ter je bil nad 6 let vratar mestnega poslopja. — V Ely, Min., je umrla Frančiška Mantel, rojena leta 1871. v Črnomlju. — Vlak je povozil v West Newtonu Franceta Porento iz Mengša. V domovini zapušča soprogo in tri hčere. — Utonil je dne 12. maja v Somersetu, Col., v narasli vodi Franc Kocjančič, 30 let star, doma iz Cerknice na Notranjskem. Rešiti ga je poizkušal njegov brat Anton, toda brez uspeha.

Slovenske poroke v Ameriki. V Ely, Minn., so se poročili: Anton Papež z Nežo Hutar, Janez Vidmar z Angelo Papež, Mihael Grošelj z Nežo Globočnik.

Slovenec ubit v Ameriki. Rojaka Matijo Petek, doma iz Litije, fara Štanga, je dne 1. maja zvečer okoli 8. ure v Claridge, Pa., kakih sto korakov pred njegovim domom naskočil zločinec in ga trikrat s sekuro po glavi udaril. Nesrečnež se je takoj mrtev zgrudil na tla. Ni imel niti toliko časa, da bi roki iz žepa potegnil in z rokama v žepu so ga našli na cesti. Rajnik je bil star 28 let, zapušča žalujočo soprogo in tri male otroke. Zločinca so pa drug dan prijeli in ga zaprli.

g Velik požar v Šenčurju. V ponedeljek, dne 3. junija, ob 4. uri popoldne je pričelo goret v Šenčurju pri Kranju. **Ogenj je uničil 13 hiš in 37 gospodarstev.** Praviijo, da je bil ogenj podtaknjen. Pri ognju se je ponesrečil 42 let stari kajzar Ivan Hepel, ki se je tako opekel, da so ga morali prepeljati v deželno bolnišnico. Ogenj je izbruhnil pri posestniku Janezu Zadniku, po domače Bergarju, čegar žena se je skrila pred ognjem v klet, od koder so jo težko poškodovano komaj rešili. Ogenj je uničil tudi nekaj živine. Škode je 200 tisoč kron.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gorenjske novice

g Stranje. Ker bo letos praznik sv. Primoža v nedeljo, zato bo shod pri sv. Primožu nad Kamnikom v nedeljo popoldne in v ponedeljek zjutraj.

g Češnjice nad Krašnje. V ponedeljek, dne 20. maja, smo tu pokopali Apoionijo Zalogar, vulgo »Zalogarjevo mater«, staro 62 let. Bila je vzor krščanske matere, kar pričajo njeni številni skrbno vzgojeni otroci. Pridna in skrbna gospodinja, velika dobrotnica revežev in cerkva. — Blaga mati, počivaj v miru!

g Boh. Srednja vas. Dne 22. maja so obiskali našo župnijo prevzvišeni gospod knez in škof. Vsa župnija je tekmovala, da kar mogoče dostojno proučijo to slovesnost. Birmancev je bilo 222. — Isti dan popoldne so birmovali prevzvišeni tudi na Koprivniku, kjer je bilo birmanih 73. — Dne 30. maja so obhajali naš preč. gospod župnik in duhovni svetnik Ivan Berlic 70letnico svojega rojstva. Vsi župljani, brez razlike, so ob tej priliki pokazali svojo ljubezen in udanost dragemu dušnemu pastirju. To je posebno pričala veličastna podoknica, pri kateri je domači pevski zbor zapel več izbranih pesmi. Zastopan je bil polnoštevilno občinski odbor, odbora Hranilnice in Kmetijskega društva, Orli, Izobraževalno društvo, požarna bramba iz Srednje

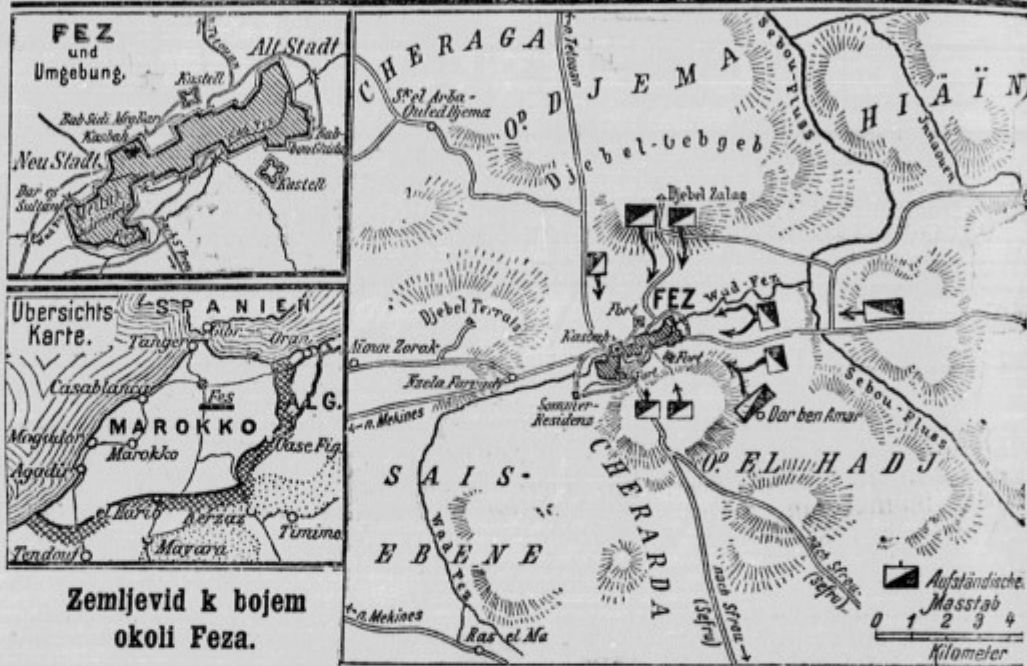
vasi in Stare Fužine itd. in obilna množica ljudstva. Voščila vseh zastopnikov so se izlivala v eno samo srčno željo: »Bog nam ohrani gospoda župnika sredi med nami do skrajnih mej človeškega življenja!« Med slavnostjo je vrh Studora (1022 m) veličastno žarel kres, švigali so raketi in pokali topiči. — Pri Bohinjskem jezeru si stavi vilo gospod katehet Janko Mlakar. — Pred kratkim je šla v svet novica, da se je pojavil v triglavskem gorovju volk. Neki goriški dijaki so veliki teden pravili v Srednji vasi, da jim je prišla zverina na Velem polju nasproti. Kolikor je mogoče dognati, doslej volka ni še nobeden drugi videl in je tudi izključeno, da bi bil zašel tako visoko. Domačini sodijo, da je bil kak »gams«, divji kozel, ki je v zimskem času precej take barve kot volk in ako ni imel rog, se je v domišljiji turistom kmalu izpremenil v volka. Zadnjič se je pojavil volk v teh krajih na Gorjušah pred kakimi 30 leti. Gotovo je zašel po hribovih kje iz Hrvaškega. Ustrelil ga je neki mož z Gorjuš (vulgo stari Potar) in ga je s ponosom po celem Bohinju vozil kazat, za kar je nabral tudi precej krajcarjev. Pač pa se je bilo bati te zverine, in celo medvedov, še pred kakimi 100 leti. Stari ljudje pripovedujejo, kako so njih predniki odganjali volkove in medvede od čred po planinah, posebno na Komnih in pri jezerih s ponočnimi ognji in bakljami. — Hroščev se je v naši občini uničilo precej. Šolarji so jih nabrali blizu 40 hektolitrov. Zanimivo je, da je na Koprivniku (969 m) hrošč zelo redka prika-

g Iz št. Vida nad Ljubljano. Resnica oči kolje. Ta stari pregovor se popolnoma uresničuje pri naših liberalcih. Ko je poročal »Domoljub« o liberalnem »napredku« pri hranilnici na pošti, so vsi iz sebe, dasi smo bili čisto objektivni. Ali morda ni res, lažnjivi mazači po liberalnih cunjah? Zakaj pa najboljši vaši možje zapuščajo vašo potapljačo se barko? O nekih lažeh in zavijanju govori Matilda Arhar in to celo v prodajalni proti našim ljudem, kjer postavlja na laž dopis v predzadnjem »Domoljubu«. Kdo je dal dopis v »Domoljuba« o seji kr. šolskega sveta, naj si M. Arhar ne beli glave, ker to je uradna stvar in ne posameznika, ki pa sploh liberalce absolutno nič ne briga! Za nas je pa polemika Arhar v javnosti končana, če smo jo pa morda kaj preveč »prijeli« — seveda z belimi rokavicami, naj se gre pa lepo zahvalit za to reklamo — liberalcem! Česa se najbolj liberalci baje? Krščanskega učiteljstva! Zakaj pa? Zato, ker ne prireja isto z otroci plesa. Letošnje pomlad je priredilo vodstvo tukajšnje šole z otroci nedolžno igro s petjem. O uspehu je seveda poročal tudi »Domoljub«, kar je bilo čisto pravilno. Brž so brezverski liberalni listi zagnali krik, da je bilo vse sama »politika«. Vodstvo šole pa vprašamo, zakaj ni priredilo plesa, kakor Žirovnik v Borovnici, potem bi pa bilo našlo milost v liberalnih

očeh. Mi pa kličemo neustrašenim učiteljem in učiteljicam: Vrlo naprej po začetni poti, šentvidsko ljudstvo je za Vami!

g Iz Šmartna pri Tuhinju. Pri nas sedaj vse vre in kipi. Sredi kotla pa mora plavati naš veliki liberalce Engelman. Peče ga sicer, da kriči in vpije, toda nič ne pomaga; to, kar se je toliko časa kuhalo, je vendar enkrat zavrelo, saj ni bilo drugače mogoče. In to je tisti ponosni Engelman, ki že od nekdanj pisari v »Svinjski Dom«. A glejte, kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. Zvedele so se stvari, ki ga postavljajo v čudno luč. O teh stvareh danes še molčimo, a zagotavljamo ga, da, ako bo zaslužil, mu bomo še pred

1848.) se je Lazarini maščeval s tem, da je Smlejem vzel poštni urad in ga nastanil na Graščinskem dvorišču, kamor si zaradi tolpe nevarnih psov živa duša ne upa iti. Prepovedal je cesto, ki je bila že od nekdanj javna. C. kr. trgovinsko ministrstvo je vsled pritožbe naših poslancev velelo takoj poštni urad prenesti zopet v Smlednik. Toda baron, ki bi menda rad komandiral ministra, se ni uklonil tej naredbi. Poslal je dva lovka poganjača, oborožena s puškami, po vaseh in ta dva sta dobila njemu v prilog deset podpisov. Vsi drugi so večinoma izmišljeni in se bo pečala z njimi gosposka. Poštni komisar iz Trsta je miril razburjeno ljudstvo dva dni, a brez uspeha.

Zemljevid k bojem okoli Feza.

OBLEGANJE FEZA.

Pomirjevanje Maroka dela Francozom velike preglavice. Okolu Feza se bijejo neprestani boji od 25. maja nadalje. Berberski rodovi, ki oblegajo Fez, so dobro oboroženi in v veliki premoči nasproti Francozom, ki jih stoji v Fezule 5500, medtem ko je Berbercev do 22.000 mož. »Matin« poroča, da višje poveljstvo francoske armade pripravlja prodiranje 15.000 do 18.000 Francozov proti Fezu, ker položaj, ka-

koršen je zdaj, za Francoze ni več vzdržljiv. Kakor poroča »Temps«, so vojaki zapustili Mogador, ki so ga nato zasedli vstaški rodovi. V boju dne 31. maja pri vratih Bab Gissa so baje izgubili Francozi veliko vojakov. General Lyautey poroča, da se vstaja vedno bolj širi in da se boji, da vstaši napadejo postaje, ki so jih zasedli Francozi, da vzdržujejo zvezo svoje male armade v Fezu z maročanskimi obrežjem.

oči postavili tisto, kar je prišlo na dan v dneh od Vnebohoda do Binkošti leta 1912. Ti dogodki so nam pa tudi migljaj, da se mi Šmarčani oklepajmo drugih naukov, kot tistih, ki jih podaje kak liberalen tujec, ki je prišel v naš kraj in se obogatil z našim denarjem. Taki, ki jih je drugače malo videti v cerkvi, na sv. Jožefa dan pa gredo k maši in pravijo, da zato, ker »je praznik papež odpravil« — taki ljudje ne smejo priti na vrh v naši lepi tuhinjski dolini.

g Iz Smlednika. Zadnje tri mesece vladajo v naši občini grozotne razmere. Ker je naše zavedno ljudstvo graščaku Lazariniju večinoma odpovedalo tiako (ta je bila odpravljena že leta

Vkljub temu, da je bila poštarica Ciuha precej vpokojena in bo kolovodja, učitelj, moral iti iz Smlednika, nemški baron ne neha strahovati ljudstva. Zaradi teh zmešnjav tudi »Domoljubovci« naročniki ne morejo lista točno prejemati. Naši poslanci bodo poskrbeli na Dunaju, da pridemo do svojih pravic.

g Živinorejska zveza za kamniški politični okraj vabi na III. redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 9. junija t. l. ob pol 4. uri popoldne v Kamniku v Kamniškem domu. Vabite se vljudno, da se tega važnega občnega zbora vsi zavedni živinorejci gotovo udeležite, pred vsem vsi člani živinorejskih zadrug v kamniškem političnem okraju. Na občnem zboru se vrši

navadnje srečkanje s kakimi 30 praktičnimi živinorejskimi dobitki. Srečkanje se bo vršilo brezplačno. Kdor bo izžreban in bo navzoč, dobi izžreban dobitnik. — Odbor.

g Dol pri Ljubljani. Po dolgem presledku se je pri nas zopet enkrat obhajal sveti misijon, ki je bil res potreben, kakor dež za suho zemljo. Misijonarja č. pp. jezuita Žužek in Pristov sta neumorno delovala na prižnici in v spovednici in ljudstvo se je misijona z velikim vnemo udeleževalo. Par izjem celotnega utisa ne more pokvariti, ljudstvo je v jedru za dobro zavzeto, pleva in smeti so pa tudi med najboljšim žitom. — Bog poplašaj misijonarjev njihov trud in daj našim trdnim sklepom svoj blagoslov in stanovitnost! Naj bi zlasti vsi omahljivci in bojazljivci spregledali enkrat, kedo je njihov pravi prijatelj. Človek cerkvi in duhovniku sovražen, ne sme nikoli biti zaupnik in vodnik krščanskega ljudstva! To je sicer samo po sebi umljivo, a pri nas je to treba le še dokazovati. Upamo, da so se marsikomu oči odprle, ker se je pri misijonu veliko tehtnega lahko slišalo in marsikaj opazilo. — Čuden slučaj je hotel, da sta koj po misijonu dva, pri katerih misijon ni veliko izdal, morala občutne sodnijske stroške plačati za prazen nič, za svojo trmo ter na hujskanje »mogočnik« svetovalcev, katerih dolžnost bi bila, delati raje spravo, kakor pa zdražbo zaradi takih malenkosti. Res nepotrebna blamaža in še bolj nepotrebni stroški. Seveda, ko bi bila pravico delila Reich in Penkačev ata, bi bilo drugače izpadlo, ampak moč in oblast teh dveh ima tudi svoje meje, in ljudstvo bo že še spoznalo »blagodejno« delovanje takih ljudskih prijateljev v korist države. Naj bi bilo v Dolu enkrat za vselej konec takih nepotrebnih pravad.

g Iz Gorij. Dne 28. maja t. l. je umrla obče priljubljena gospodična učiteljica Terezija Strle. Službovala je v Gorjah 28 let. Ves sedanji rod je takorekoč ona vzgojila. Le dve leti je poučevala v Starem trgu. V Gorjah je bila zvesta sodelovalka in soustanoviteljica vseh društev. Vso dolgo vrsto let je pridno kot čebelica sodelovala posebno pri Bralnem društvu kot tajnica in pri posojilnici kot odbornica. Z ljudstvom je živela in za ljudski blagor, v šoli in zunaj šole darovala vse svoje moči. Zato jo je ljudstvo ljubilo in spoštovalo ter ji vedno kazalo svojo hvaležnost. To se je zlasti videlo na dan pogreba. Vsa društva so jo v obilnem številu spremlila k večnemu počitku. Marijina deklinška družba pa ji je v slovo zapela zadnji pozdrav. Blago rajnico je pokopal č. g. kanonik Novak ob asistenci štirih duhovnikov. Da so prihitali stanovski tovariši in tovarišice v obilnem številu, ni treba omenjati. Blaga rajnica je bila vzor krščanske učiteljice. Sveti ji večna luč!

g Bohinjska Bistrica. Županom je bil izvoljen v tretjič obče priljubljeni

in spoštovani g. Frančišek Arh. Vsi odborniki so pristaši S. L. S.

Dolenjske novice

d Konjšica. Dne 14. maja je tukaj umrl Rudolf Feštajn, od vseh domačinov spoštovani dijak VI. razreda II. državne gimnazije. Pogreb je imel za te kraje veličasten; iz Ljubljane ga je prišlo spremet k zadnjemu počitku 28 dijakov sošolcev in gospoda profesorja dr. Pečjak in Peterlin. Zapeli so mu nagrobnico. Vsi pričujoči so bili ginjeni. Bog naj tolaži očeta, mater, brata in sestre, njemu naj da večni mir in pokoj! — Dne 30. maja je pa bila v Polšniku volitev novega občinskega odbora, pod katero občino spada tudi Konjšica in Vel. Goba. Vkljub nasprotovanju nekaterih so zmagali pristaši S. L. S.

d Iz Velike Doline se poroča: »Sl. Dom« je veliko pisal o raznih zadevah, napotil se je zato potnik k nam, da izve, kaj je tako strašnega na naši hrvaški meji. Obiskal je skoro vse kraje naše občine. Videl je, da so županijski in cerkveni vinogradi lepo obdelani, da sosednji Hrvati povprašujejo, kako je treba gnojiti, da bodo vinogradi zgedali tako lepo. Zvedel je, da je gnojilo poskrbela »Gospodarska zveza« v Ljubljani. Prepričal se je, da je Vzajemna zavarovalnica najboljša, ker hitro in pošteno vse plača, kakor je to storila pri pogorelcu Jožefu Círnski in Círniku. Potnik je poiskal Držiča in zvedel od njega, da ni župnik od njega izsiljeval glasovnic — pač pa je nad njim rohnel nek človek, ki je pravi jud pri posojilih. Obiskal je potnik Heimbriniga in videl, da je jako dober, izobražen človek, vesten delavec, priden kmet, ki sam trdo dela kot črna živina. Potnik je hotel poizvedeti, kdo je dopisnik »Slovenskega Doma« — posrečilo se mu je. Dopisuje človek, ki je škofu trdil, da je najboljši klerikalec, ki je župniku pisal, da je njegov najboljši prijatelj — skrbi naj za to, da bo občinski odbornik — ki je pa obenem pisaril v Ljubljano, da je najdelavnejši narodnjak, ki je prosil v Zagrebu, da bi ga sprejeli k luterancem, da bi dobil podporo, ki je prosil v Brežicah pri Nemcih podpore od »Südmarke«, češ, da je on edini, ki dela na jugu propagando za nemštvo. Potnik je pogledal, kakšno je učiteljstvo, videl, da je šolski vrt najzanemarljivejši v celi občini — mislil si je, če bi videl te razvaline prejšnji nadučitelj, bi se zjokal — če bi nadučitelj skrbel za vrt, kakor skrbi za politiko — vse bi bilo vzorno — če bi učiteljice toliko skrbele za rastlinstvo, kakor za ciril-metodarijo, bi lahko od vrta večerjale in bi jim ne bilo treba hoditi spat brez večerje, kakor pravijo, da morajo hoditi vsled slabe plače. Pogledal je potnik uradne

ure na pošti in videl je tam viseti tablo, datirano že od novembra meseca, da so uradne ure od osme do ene ure popoldne in pa od druge do pete ure popoldne. Zvedel je, da je ta sprememba bila naznanjena županstvu in da je tudi županstvo to spremembo objavilo na običajen način. Ogledal si je potnik Bregansko selo in videl tam poštenega krojača, dasi ga »Slovenski Dom« zmerja za »Belolisca« in zakaj, ker ni hotel krompirja kupiti pri liberalnem sultanu in ker sploh krojaških potrebščin ne kupuje pri liberalcih. Potnik se je prepričal, da so liberalci silno oškodovali to občino — zidati bo treba sedaj novo šolo, kar bi ne bilo treba, če bi pred leti ne bili kupili stare hiše za šolo, edino zato da so nekega liberalca rešili konkurza. Župna cerkev je lepo zidana — a se ni smelo pet let v nji maševati, ker so liberalci trdili, da se bo zrušila, zatožiti je bilo zaradi liberalcev treba skoro toliko, kot je zidava stala, da se je zadeva spravila v red. Sedaj hočejo za zopet liberalci napraviti težkoče zaradi zidave nove šole. Pri župni cerkvi je potnik videl neko shrambo brez oken in zraven ležati več drogov, vprašal je, kaj to pomeni, povedalo se mu je, da gredo v shrambo liberalci po svete, kedar pišejo v »Slov. Dom« in na te drogove obesijo liberalci zastave, kedar zinejo kakšno tako pametno kakor Ribnikar na lanskem shodu — mi preganjamo nune, ker prodajajo čokolado.

d Iz Žužemberka. Naš ljubi soséd Štipko na Dvoru je torej dobil pri nas pomočnika proti kaplanovemu »rogovju«. Oh, kako je vesel! Nič ni vedel že lagati o gospodu kaplanu, pa dobi naenkrat v tukajšnjem liberalnem dopisniku novega sobojevnika. In še kakega! Na prvi pogled se mu pozna, da se je svoj čas pri ljubljanskih barabah dostojnih izrazov učil. Tudi se mu je takoj prvnič pripetila pomota, da je pero mesto v črnilo pomočil v — šnops. Zato pa tudi ves dopis po šnopsu smrdi. Marsikakšna novica se je že zgodila med našimi liberalci, ki je »Domoljubov« novičar iz obzirnosti do njih ni hotel objaviti in liberalni dopisnik bi imel jako hvaležno polje že v domači hiši, če čuti res dolžnost »rešiti pozabljenosti« novice, ki jih »Domoljub« ne prinese. Te novice bi se dale pri nje-govi zmožnosti še posebno dobro popoprati in zabeleži, da bi bile izboren založek za liberalni okus. Tudi bi bilo sedaj, ko se toliko piše o Kregarjevi zadevi prav času primerno, ko bi v »Narodu« popisal, kako je on sam pri zadnji volitvi v trgovsko zbornico pobiral in podpisaval glasovnice. Toda ne; njemu se zdi najbolj važno rešiti pozabljenosti to novico, da je gospod kaplan v občinskem odboru propadel s svojim predlogom za naklado na upijanljive pijače. Šnops mu je torej najbolj pri sreču. Ni čuda, če je Štipko tako hitro pograbil to kost, ker tudi njemu je frakelj čez vse. Pri tem se seveda oba debelo lažeta, da je gospod kaplan predlagal tudi naklado na meso in žužem-

berški dopisnik poroča sploh o celi dotični seji tako, da se mu vidi, da sliši travo rasti. Najbolj zanimivo je to, da mu je enkrat po godu tudi naš gospod župan. Prepričani smo, da ga bo pri prihodnjih volitvah pustil na svoji listi avanzirati in ga ne bo ponujal nič več samo za namestnika svojih slavnostnih kandidatov. Da bi le ne bil v svojem mnenju o našem vrlem gospodu županu prehitro razočaran! Na vsak način pa je dvorski štipko svojega novega tovariša lahko vesel, zakaj izpod takega peresa je lahko pričakovati še prav finih in duhtečih izdelkov. Ker se je zadnji čas pridružil tema bojnikovoma zoper kaplanovo rogovje še žužemberški cunjar s svojim zabavljanjem po gostilnah, smo prepričani, da bo kmalu po njem. Ni šment, da bi taki trije tiči ne užugali te »smešne črne prikazni«!

d **Loški potok.** Naši semnji, ki so bili za živino nekaj časa prepovedani, so zopet dovoljeni. Prihodnji semenj se vrši 7. t. m. tudi za živino kot prej.

d **Iz Tržišča na Dolenjskem.** Pred kratkim je sokolski »stric«, napadel tržiške Orle. Seveda je poročal, kakor je njemu ugajalo; saj mu ni nič za resnico. Lažnjivo trdi da je brat Kobal rabil v govorici latinski izrek »Viribus unitis«. Ta rek je rabil in pravilno predstavil »Z združenimi močmi« brat tovariš iz Trebnja. Govori tudi, da leže Marinarica čuke. Vprašamo dopisnika, kaj pa ležejo nekatere v njegovih vrstah? Bržkone »sove«, ker so »sove« pri tem gnezdu udeležene. Stric, ali jih poznaš?! Stric se čudi, da je izmed 200 deklet Marijine družbe ena padla; čudi naj se raje, da jih pade v njegovih vrstah dobra desetina. Stric se je tudi zlagal, da je ubijalec Žitnikovega fanta sin največjega klerikalca. To ni res. Saj isti pri šentrupertskih volitvah ni maral voliti z ljudsko stranko. Res pa je, da se tisti, ki so krivi uboja v Pijavcah, štejejo k »Sokolom« in so Orle povsod izzivali. Kar pa govori o župniku, da ni hotel pijanca, ki se je v cerkvi nedostojno vedel, ovaditi, naj se pa dopisnik sam zahvali župnikovi prizanesljivosti, ker je že tudi »Strica« moral svariti s prižnice, ker je delal nemir med službo božjo. Dopisniku »Stricu« bi pa svetovali, naj preiščuje besede nedeljskega evangelija: »Hinavec, izderi najprej bruno iz svojega očesa, potem šele pezdil iz očesa svojega brata«!

d **Št. Janž.** Dne 14. maja otvoril se je pašnik naše živinorejske zadruga v Ivju. Sprejetih je bilo 34 glav živine, katero število je narastlo do sedaj že do 40 glav. Pred otvoritvijo je imel podučen in zanimiv govor gospod inženir Rataj. Povdarjal je veliko važnost paše za živino ter ovrgel vse brezmiselne ugovore, katere žnedrajo taki kmetovalci, ki se na vse drugo razumejo, na kmetijstvo in živinorejo pa le prav slabo. Prišteval je zaslugo gospodu župniku L. Bajcu glede ustanovitve iste zadruga, ki bo s tem v veliko pomoč kmetovalcem. Nekaj nasprotnih

kimavcev se nahaja, ki se pustijo za nos voditi in prišli bodo do spoznanja, ko jih bodo liberalci imeli na ledu. Po končanem govoru g. Ravnikarja, je med poslušalci zavladalo veselje, ko so videli, kako je njihova živina živahno skakala po prelepem pašniku. Marsikdo je vskliknil »to pa to!« »nisem mislil, da je zadruga kaj takega kupila«. Le nasprotni »Hanzi« je pokazal liberalne kisle obraze. Nato so pevci pod vodstvom g. organista A. Grom, zapeli dve primerni pesmici.

d **Št. Janž.** Iz j a v a. Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da Ivo Majcen osebno napada Jožefa Starina, posestnika na Leskovcu, češ, da je on dopisnik »Domoljuba«. Starina ne zna niti brati niti pisati in tudi ni z dopisovanjem prav v nobeni zvezi (kar uredništvo »Domoljuba« rade volje potrudi. Ur. »D.«).

Noiranjske novice

n **Iz Idrije.** Pomirjevalni urad bo morala tukajšnja občina vedarle ustanoviti. Mislili so posnemati ljubljanski magistrat, ki se je branil takega urada, pa ni šlo. Tozadevni odlok deželne vlade bo menda prisilil tudi naš občinski odbor, da bo sklepal in sklenil pomirjevalni urad, ki bo velikega pomena za ljudstvo. Samo Salomona bo treba noter! — Profesorju g. dr. Pregelju v Idriji je umrl sinček v starosti štirih mesecev. V nedeljo, 19. maja so ga pokopali. Navada je pri nas, osobito med uradništvom, da se stanovski tovariši v znak sožalja udeleže pogreba. Profesorji pa so napravili ravno to nedeljo izlet. Vzrok nam ni znan. — Občina gradi in popravlja letos zelo marljivo razne jarke. Umestno bi bilo, da bi se tudi stari, z razno nesnago zanešeni jarki ob tej priliki temeljito očistili. Treba je vsestransko skrbeti za higijeno, ne samo v gotovih ulicah in pred gotovimi hišami. Tudi stranišča naj bi se ne praznila v mraku, temveč po 9. uri zvečer, tako pri hišah socialistov, kakor pri drugih gospodarjih. Enaka pravica za vse prebivalce! — Dopisnik v »Zarji« je grozil, da bodo gosp. Janez Kavčič, občinski odbornik S. L. S., in njegova družina nesrečni, ker je imenovani 1. maja razobesil prazen žakelj skozi lino, namesto rdeče zastave. To se pravi po kranjsko rečeno: »O priliki te naredimo tihega«. Taka grožnja spada pod kriminal in je ne sme izpustiti izza plotu svojih zob niti kak v Idriji vsemogočni socialist! G. Kavčič naj izroči to zadevo odvetniku, ki bo dopisniku, oziroma uredniku že znal naviti strune, da bo pomnil. — Občni zbor idrijskega okrožja Orel se je v nedeljo, dne 19. maja, lepo izvršil. Dopoldne so imeli fantje predavanje in ob 10. uri so bili pri službi božji. Skupen obed je bil v dvorani hotela Didič. Po obedu se je vršil občni zbor

in ob 4. uri popoldne pa je predaval č. g. kapelan Janko Cegnar iz Žirov »O vzgoji značajev v rodbini in šoli«. Predavanja se je udeležilo mnogo izbranega občinstva. Pri todnevni prireditvi je nastopilo 52 Orlov v kroju. Premalo jih je prišlo iz Črnega vrha in Otalež. Pa ne, da bi se bili koga zbal? V prihodnje naj bo udeležba obilnejša, ker to imponira ljudstvu! Nek liberalen gospod se je v cerkev korakajočim Orlom smejal. Ne vemo, ali iz zlobnosti ali pa iz zavisti? Menda je bilo oboje v zvezi. Dobro je samo, da mu srček ni počil. Druge nesreče ni bilo. — V sredo, 22. maja, je pristopilo 119 deklic k prvemu sv. obhajilu. Lepo je bilo videti dolgo vrsto nedolžnih bitij, ki so belo oblečene pristopale k mizi Gospodovi. Cerkvene slovesnosti ob tej priliki se je poleg učiteljskega osebja in učenk udeležilo tudi mnogo vernega ljudstva.

n **Iz Zagorja na Pivki.** Iz Gorjupove zapuščine je naša občina prejela tisoč kron in sicer za občinske reveže. Občinski reveži pa ne bodo prejeli niti vinarja, ker je g. Domicelj pri zadnji občinski seji predlagal: naj se denar vloži v hranilnico v Knežak, glede obresti pa se bo šele ob koncu leta sklepalo, ali se razdelijo med reveže ali ne. Predlog so potrdili vsi odborniki razun enega. Nespametno bi sicer bilo, če bi se ves denar naenkrat razdelil med občinske reveže, vendar pa naj bi se vsakemu nekaj malega dalo, bi se vsaj spominjali svojega dobrotnika. Saj je zapuščina poslana za občinske reveže, pa ne samo za kaso.

n **Zagorje na Pivki.** Sliši se, da se namerava pri nas ustanoviti izobraževalno društvo. To je bilo že davno potrebno, brez nasprotstva ne bo, pa nič ne stori. Izobrazba je v sedanjem času za ljudstvo zelo potrebna. Le naprej!

n **Iz Idrije.** Velik napredek se kaže pri hiralnici svetega Antona na Marofu, odkar je prevzela vodstvo gospodarstva večša roka č. sestre Fides Leskovec. Želeti bi bilo, da bi se hiralnica izpopolnila v bolnišnico, ker je deželna bolnišnica v Ljubljani preveč oddaljena in mnogokrat tudi prenapolnjena. Obširni in zračni prostori v hiralnici so kakor nalašč za to pripravi in za razširjenje je dosti stavbnega zemljišča na razpolago. Glede zdravniške oskrbe bi bilo tudi dobro postreženo, ker sta pri rudniku nastavljena dva zdravnika in poleg teh posluje tudi še okrožni zdravnik v Idriji. S primerno državno in deželno podporo bi se prav lahko osnoval ta za naš okraj tako potrebni zavod. Vse druge kombinacije raznih liberalcev v tej zadevi, so le fraze in koristolovstvo gotovih ljudi. — Državno cesto iz Idrije proti Kalcem v soteski »Zala« so pričeli popravljati. Vsa dela morajo biti dovršena v sedemnajstih mesecih. Podjetniki so napravili v sredi »Zale« barako za pisarno, delavsko zavetišče in začasno gostilno. — Okrajni cestni odbor idrijski je imel sejo dne 29. maja t. l., kakor je razvidno iz razglasa pri županstvu v

Idriji. Pri seji se je sklenilo 67odstotno pokritje v znesku 140.030 K za novo cesto iz Žirov čez Zajele na Rovte. Ta vsota se bo najela pri deželni hipotekni banki v Ljubljani proti obrestovanju 4/100 od sto. — Dokler cesta ne bo izvršena, bo deželni odbor plačeval vse izdatke iz deželnega zaklada proti 4inpol odstotnemu obrestovanju izplačanih zneskov. — Cestni del od Sopotovega mlina čez Popit do zveze z rovtarsko cesto se ne bo gradil. Prav je to; ni treba, da bi človek zagrabil za celo roko, ako se mu ponudi samo prst. Ljudstvo bo zadovoljno, da bo imelo eno zvezo iz Žirov na Rovte, dočim je prosilo preje leta in leta za njo zastoj. Za par samoljubnih posestnikov se tukaj ne gre, temveč za ugodno in prilično prometno zvezo več interesiranih občin oziroma večine posestnikov. Ako bodo zapreke radi odkupa zemljišč za to cesto, se bo ista gradila samo do Sopotovega mlina. Dalje pa šele potem, ko bo izginila trma onim maloštevilnim posestnikom, ki hočejo na vsak način imeti cesto čez Popit. — Pri seji se je tudi naprosil deželni odbor, da izposluje cestnemu odboru primerni državni prispevek h stroškom za zgradbo nove ceste.

n Iz Postojne. Gostilničarskega izleta v Postojno se je udeležilo okrog 1700 gostilničarjev, ki so si po obedu skupno ogledali Postojnsko jamo; gostje so bili povsod dobro postreženi, vendar pa ob takih prilikah stara postojnska manira še ni izumrla. Godba je pripeljala goste v mesto — zakaj jih ni spremila še na kolodvor? Ali je opešala pred Nacional - Hotelom? V slovo so zaškripali le stari železniški vozovi, kar železniški upravi gotovo ne dela časti. Lepše in boljše bi bilo lahko aranžirano. — O samem hujskanju v izobraževalnem društvu fantazira »Narod« in »Slovenski Dom«, če se dve ženi na cesti pogovarjati ali zmerjati, že miga za vogalom liberalca s svojimi uhlji, da vjame kako besedo o volitvah, društvu, posojilnici itd. Vidi se, kako so že nervozni. Mimogrede pove, da naj bodo liberalci tiho o hujskanjih, ker imajo zgage le v svojih vrstah. — Ker so že tudi ženske začele govoriti o notranjski posojilnici, si domišlja liberalni dopisnik, da to gotovo prihaja od hujskanja v izobraževalnem društvu. Pa mu hočemo ohladiti živce zaenkrat samo s par stavki: Ravno Postojnčani in okolica so lahko na jasnem, kam ljudje pridejo s svojim premoženjem, če ga zaupajo liberalcem. Ali ni Glavna posojilnica najbolj udarila Postojnčane; ali niso ravno Postojnčani občutili težkega udarca propadlega, liberalnega Agro-Merkurja? In kako je z liberalno Zvezo slovenskih zadrug, se je vsak lahko prepričal iz njenega občnega zbora pretekli četrtlet. Tako znajo gospodariti liberalci, ki poznajo le sebe in svoj žep in liberalni Postojnčani jim gotovo ne delajo sramote. Notranjska posojilnica lahko imenitno stoji z milijonom rezervnega zaklada; naši ljudje so previdni in sa-

mo to vedo, da je Notranjska posojilnica v liberalnih rokah in da je zadruga z omejeno zavezo. S tem je pa za naše ljudi vse povedano. Kar liberalci o tem še govore, nam nič mar; skušnija najboljše učil. In ta zavest ljudstva, kako brezvestno liberalci gospodarijo in so jih že toliko pahnili v nesrečo, je rodila nezaupanje do liberalnih zadrug — ne pa hujskarija, ker v današnjih razmerah tega ni treba. Liberalni dopisnik piše: . . . ne poznamo nobenega pardona več — ravnali se bomo po Lampetovi metodi! Se razume, da smo istega mnenja.

n Postojna. Izletnikom in romarjem, ki si žele ogledati Postojnsko jamo, daje natančnejša navodila glede postrežbe, prenočišč in obiska jame podružnica Slovenske Straže v Postojni; večkrat se namreč zgodi, da pridejo naši ljudje v najbolj razupite liberalne gostilne, ki dobro porabijo to priliko, sicer se pa norčujejo in udrihajo po nas. Da ne bomo v prihodnje dajali takim liberalcem povoda igrati vlogo dvoživk, je odslej rade volje na razpolago s pojasnili podružnica Slovenske Straže v Postojni.

n Žiri. Podoba nove župne cerkve v celoti nudi prav veličastno sliko. V manjšem obsegu je povzeta na razglednicah, katere je prav okusno izdelal fotograf g. Rovšek iz Ljubljane. Razglednice prodaja g. Lenger v Žireh. Čisti dobiček je namenjen za potrebe nove cerkve. — Umljivo je, da vsakega zanima, kaka bo cerkev znotraj, kadar bo izvršena. Marsikak očka in stara mamica, ki pridno obiskuje nedodelano novo cerkev in si srčno želi, da bi bilo skoro vse dodelano tudi znotraj, bo med tem že v nebeškem Jeruzalemu, ne da bi bil mogel videti lepote popolnoma izdelane svoje župne cerkve. Ali bi ne bilo primerno tem ljudem v in izven žirovske župnije, ki so že mnogo darovali za hišo božjo in še bodo, preskrbeti po podrobnem načrtu kolikor se da popolno sliko cerkve, kakoršna bo znotraj po svoji izvršitvi? Dobrotnikom cerkve bi se razdelile slike brezplačno, ki bi jim bile obenem vesela zavest, da je tudi njihov prispevek pripomogel k lepoti hiše božje.

n Borovnica. V nedeljo bodo razvili in zalili naši Sokoli zastavo. Zastava sicer ni več nova, bila je last bralnega društva, a za nedeljsko slovesnost je toliko zakrpana, da se največje luknje več ne vidijo. Kumovala bo menda g. Jerica Mežnarjeva. Vabljeni so vsi pametni in trezni ljudje, naj — ostanejo doma.

Društveni vestnik

NAPOVEDANE PRIREDITVE:

Vrhnik. Kakor že znano, priredi dne 30. junija t. l. kranjska podzveza Orlov na Vrhniki veliko javno telovadbo. Vrhniki si štejemo lahko v čast, da se bo prireditve vršila na naši lepi Vrhniki, zato se pa moramo

potruditi, da napravimo svojim gostom od blizu in daleč ta dan kolikor mogoče veličasten in slovesen. Skofja Loka in Kamnik sta naše Orle, ta cvet naroda, pred leti sprejela z največjo prijaznostjo; letos tudi Vrhnika ne sme ostati za njima. Vse, kar se štuje našega, naj pokaže, da mu je na srcu ta mlada armada, ki bo od vseh strani ta dan prihitela med nas, pokazat svojo moč, svojo izurjenost in discipliniranost. Najlepsi točki zanimivega dnevnega reda boste pač dopoldanski ljudski tabor pri Sv. Trojici, na katerem bodo nastopali tudi naši poslanci, in popoldanska javna telovadba v znamenitem Grogarjevem dolu, združena z veliko ljudsko veselico. Smelo trdimo, da bo 30. junij res dan, kakoršnih je bilo še malo na Vrhniki, zato na delo z združenimi močmi! — Toliko za danes.

Tržiške novice. Neljubo pomoto je napravil tiskarski škrat v zadnji številki. Izleta v Gorje se je udeležilo 32 moških, med temi 23 v krojih in ne 82, kakor je napačno poročal »Domoljub«. To resnici na ljubo popravljamo, da nam ne bodo očitali naši dobri rdeči prijatelji, da lažemo. — 15letnico bo obhajalo 16. t. m. društvo sv. Jožefa, petletnico pa njega telovadni odsek. Za slavnost se delajo večje priprave. Pri popoldanski veselici na župnijskem travniku bo sodelovala orlovska godba iz Polja, svirala bo med javno telovadbo Orlov gorenjskih okrožij. Na sporedu je petje moškega in ženskega zbora. Prodajale se bodo jestvine, alkoholna in brezalkoholna pijača. Ob ugodnem vremenu bo brez dvoma došlo več društev k tej slavnosti.

Šišensko prosvetno društvo vabi k prvi veselici, ki jo priredi v nedeljo dne 9. junija v salonu Vodnikove gostilne nasproti Keršiča v Sp. Šiški. Spored zanimiv, med drugimi burka: »Bucek v strahu«. Vstopnina 60 vin., otroci 10 vin. Začetek ob 4. uri popoldne. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. Vrli prireditelji zaslužijo, da somišljeniki to njihovo prvo prireditev počastijo z obilnim obiskom!

Postojna. Bogomila priredi v nedeljo igro s petjem v salonu g. Vičiča. Vstopnina kot navadno. Začetek ob pol 4. uri popoldne.

Vipava. Obletnico lanskega shoda vseh Marijinih družb vipavske dekanije v Logu bo obhajala vipavska Marijina družba s tem, da bo imela dne 7. julija, v praznik obisk. Device Marije, družbeni shod pri Materi božji v Logu. Shod se vrši popoldan, govor bo v cerkvi in na prostem, uvrstijo se tudi deklamacije in pesmi. Prav prirčno vabimo okoliška Marijine družbe, da se nam isti dan pridružijo, da tudi letos skupno počastimo našo nebeško Kraljico in Mater. Natančneje se naznani pravočasno v »Domoljubu«. — Marijina družba v Vipavi.

Preska. Dne 9. junija ob treh popoldne imajo tukajšnji šolski otroci v proslavo prvobhajancev šolarsko predstavo v »Društvenem domu«. Vsi prijatelji šolske mladine se najprirčneje vabijo k obilni udeležbi. Vstopnina: Sedež 40 h., stojišče 20 h. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Otroci so vstopnine prosti. — Solsko vodstvo.

POROČILA O PRIREDITVAH:

Vrhpolje pri Vipavi. Nemogoče je, da se ne bi izrekla hvala vrhpoljski Marijini družbi, ki je na tako lep način proslavila »majniško Kraljico« na binokšni ponedeljek. Tu ni bilo le vžitka za naše oko, marveč kdorkoli se je te slavnosti udeležil, mora priznati, da je bilo tudi za dušo blažilno. Tako krasna, kot je Sardenkova »Češčena bodi Kraljica«, s takim občutkom igrana »Sv. Neža«, je res blažilno vplivalo na udeležence. Priznanje se mora dati tudi vrlemu vrhpoljskemu gospodu organistu in izurjenim pevkom za krasno proizvajanje »Rožmarin«. V petju vsa čast vrhpoljskim dekletom. Lepo je to in tudi želeli je, da bi si dekleta v svojih družbah sploh izbirale tako igre, ki blažijo srce in duha.

Iz Šinkovega turna. Naše izobraževalno društvo je priredilo meseca aprila predstavo iger »Dve materi« in »Čašica kave«, ki so jih naša vrla dekleta prav dobro igrale. Dne 19. maja nas je obiskala dekliska Marijina družba iz St. Vida nad Ljubljano, ki smo jo prav z veseljem sprejeli in želimo še več takih obiskov. — Dne 9. junija, popoldne ob

3. uri bo predavanje v društveni dvorani. Predaval bo č. g. dr. Janez Krek. Pridite v obilnem številu!

Šturije. Javna telovadba, ki jo je priredil telovadni odsek Orel v Šturijah na binčno nedeljo, je najvse krasno uspela. Telovadbi je prisostvovalo obilo občinstva. Posebno imenitno so se prozivale proste vaje. Del proste zabave nam je skvaril dež. Prihitelo je par kranjskih odsekov, po veliki večini so pa bili zastopani goriški odseki. Hvala vam, bratje Orli, za obisk! Hvala vrlemu voditelju Fr. Batagelju, po čigar zaslugi je prireditelj tako sijajno uspela!

Katoliška unija.

Pozdravni večer.

V četrtek, dne 29. maja, so se zbrali na Dunaju mnogoštevilni zastopniki katoliških organizacij iz vseh delov Avstrije k pozdravnemu večeru, ki ga je priredil pripravljalni odbor. Slovence so na tem večeru zastopali poslanci dr. Korošec, Fr. Povše, dr. Žitnik, dr. Vrstovšek ter kanonik Mlakar iz Maribora in zastopnik lista »Slovenec«.

V imenu odbora je goste pozdravil predsednik knez Zdenko Lobkovic. Poslanec dr. Korošec je izvajal v imenu slovenskih zastopnikov med velikim odobravanjem sledeče: Mi smo majhen narod, a po svoji katoliški organizaciji najmočnejši v Avstriji. Mi nismo nikoli toliko za obliko vprašali, marveč za vsebino. (Odobranje.) Ni nam šlo toliko za to, kako potolči nasprotnika, ampak za to, da ga potolčemo. Seveda je za to treba boja, žrtev, poguma, predvsem ljubezni do ljudstva. (Veliko odobravanje in ploskanje.) Mi želimo skupno delovanje avstrijskih katoličanov in nazdravljamo Katoliški Uniji. (Velika pohvala in ploskanje.)

Vrsto govorov je zaključila cesarska himna, ki so jo navzoči poslušali stoji in se nato razšli.

Zborovanje delegatov.

30. m. m. se je vršilo zborovanje delegatov avstrijskih katoliških organizacij v dvorani starega rotovža. Mnogoštevilne zborovalce sta pozdravila knez Zdenko Lobkovic in kot zastopnik episkopata v Uniji brnski škof grof dr. Huyn.

Nato govori prof. Ressayier in izvaža: Zadnji katoliški shod v Ino-mostu je sprožil misel, naj se osnuje skupna nepolitična organizacija avstrijskih katoličanov. Stvar pa zato ni šla, ker se je pripravljalni odbor premalo oziral na avstrijske razmere. Zdaj pa se je stvar hvalabogu kolikor toliko posrečila in je upati, da Katoliška Unija prospeta ter ne poživi samo katoliškega duha v rodbini, marveč tudi v državnem in parlamentarnem življenju. (Bravo - klici.) Tri vodivne misli poudarjamo: Mi smo v zvezi s škofi, v naši Uniji sedi zastopnik episkopata s pravico veta v verskih in moralnih zadevah, da ne pride kdo in nam reče, da nismo na pravi poti. (Živahno odobravanje.) Druga stvar je, katero je naglašal včeraj na pozdravnem večeru

dr. Korošec, namreč ta, da moramo biti edini in gledati bolj na stvar kakor na obliko, seveda se mora vsaka organizacija deželi in narodu, kateremu je namenjena, prililiti. Poglejmo slovensko organizacijo, o kateri sem se sam prepričal, da je najboljša v Avstriji. Kar se slednjič narodnostnega vprašanja tiče, čemu se ga boječe ogiblamo in se nočemo odkrito o njem pogovoriti? Ene matere smo sinovi, cerkve, zakaj bi se med seboj ne razumeli? Pravični moramo biti drug napram drugemu. (Veliko pritrjevanje.) Dal Bog, da se nam posreči ustvariti nekaj katoliški avstrijski parlament, zbor najveljavnejših mož, mož od nog do glave, da bodo vsi avstrijski katoličani cor unum et anima una, da bomo lahko tudi v Avstriji začeli s temeljito preobrazbo in Christo! (Veliko odobravanje in ploskanje.)

Po Ressayierjevem govoru se je razvila debata o volilnem predlogu odbora in so zlasti katoliškonarodni Čehi poudarjali svoje avtonomno stališče, končno pa se je lista sprejela neizpremenjeno in se je izvolil na željo Moravanov le še P. Blaha. Odkrito je treba reči, da malenkostna dlakocepka »državnopravna« debata, ki so jo češki katoliško-narodni zastopniki izzvali, ni napravila ravno vtisa posebne zrelosti.

Po volitvah so sledili referati.

Baron Rhomburg, deželni glavar vorarlberški, naslavlja apel na vse avstrijske katolike, naj se spričo naporov in napadov združenega svobodomiselstva vendar enkrat tesno med seboj zvežejo. Navaja najmarkantnejše pojave svobodomiselstva v zadnjih letih in poudarja, kako ravno svobodomiselci v Avstriji narodne strasti razpihujejo, da bi se avstrijski katoličani ne združili. (Veliko pritrjevanje.) Dogodki leta 1911., ko so pri volitvah razun Slovencev vse katoliške stranke v Avstriji hudo trpele, naj nam bodo resen opomin. Manjka nam časopisja, šolske organizacije itd. itd. Brez razlike narodnosti skupaj, za križem v boju za Boga, cesarja in domovino! (Veliko odobravanje in ploskanje.)

Profesor Kupka iz Moravske govori o splošnih katoliških shodih.

Dvorni svetnik, profesor Wicherkiwicz iz Krakova govori o Uniji kot podlagi vspešnega sodelovanja katoličanov.

Nato nastopi dr. Krek, kojega govor vzbuja splošno pozornost in pritrjevanje. Izvajal je nekako: Če govorimo o ciljih Katoliške Unije, moramo gledati na to, da ji ne stavljamo neizvršljivih ali naravnost napačnih ciljev, ciljev, ki so le iluzije. Jaz rečem odkrito: Začas je enotna katoliška politična stranka v Avstriji še nemogoča. (Oho-klic.) Na ta »oho!« bom takoj odgovoril. Dejstvo je, da tičimo v Avstriji še globoko v ustavnih bojih, Avstrija se šele poraja, (Pritrjevanje.) Živimo v dobi, ko si stojijo nasproti najrazličnejše politične smeri, centrali-

zem, federalizem, dualizem, trializem itd. in teh vprašanj ni mogoče rešiti iz kakih splošnih moralnih principov, v teh vprašanjih si katoličani sami nasprotujejo in nanje ni mogoče odgovoriti: to je katoliško, to je menj katoliško ali to sploh ni katoliško! (Ponovno pritrjevanje.) Jaz sem študiral filozofijo, pa kljub temu mi je nemogoče prepričati centralista, da je njegovo ustavno naziranje napačno. (Veselo.) Kjer katoličani na ta politična vprašanja na tako različen način odgovarjajo, ni enotna katoliška politična stranka mogoča. (Zopeten Oho-klic.) Ta reč je morebiti komu neljuba, a je dejstvo. (Pritrjevanje.) Sicer pa opozarjam, da tudi naši nasprotniki niso vstanu v tem kaosu kaj ustvariti; zato se na obeh straneh korist in škoda izjednačite.

Kakšno je razmerje med Katoliško Unijo in političnim delovanjem katolikov? Vsak katoliški politik je dolžan povsod sodelovati, kjer obstaja katoliške organizacije. (Živahni Bravo-klici.) On je dolžan, na podlagi teh organizacij svojo politiko zgraditi! (Ponovni Bravo-klici.) Sploh moramo za tem iti, da se vseh polji, političnega, kulturnega, znanstvenega in umetniškega polastimo. (Tako je!) ničesar nasprotniku ne prepustimo, sploh povsod pokažemo, da mi, katoliški politiki, predstavljamo ljudstvo, predstavljamo Avstrijo! (Veliko pritrjevanje.) Pomnimo, da današnja javnost ni samo akatolična, da je naravnost antikatolična, da ima ateistično lice. (Tako je!) Dela je torej zadosti.

Če se vprašamo, kaj imajo izvršiti naše nepolitične organizacije, je prvi odgovor ta, da imajo predvsem vzgojno nalogo. Naša inteligenca je splošno premalo filozofično izobražena. (Pritrjevanje.) Treba nam je temeljite filozofske šole; če to pomislimo, si ne bomo belili glave s formalnimi vprašanji. Na ta način bomo enkrat prišli iz socialnega diletantizma, iz diletantizma na vseh poljih. (Veliko pritrjevanje.)

V naših družtvih se mora nadalje gojiti principierna politična izobrazba. Vedno se poudarja, kako se katoliško časopisje ne more prav razviti, kako se ne more prav razširiti. Če hočemo časopisje povzdigniti, treba, da navadimo ljudstvo časopisje, to je politična vprašanja umevati. (Pritrjevanje.) Pomisliti moramo, da se ljudstvo trajno ne more pridobiti s tem, da se mu obeta vsemogoče in nemogoče, ampak tako, da ljudstvo vzgojimo, da bo razumelo zvezi naših političnih postulatov z našimi katoliškimi načeli. (Živahni Bravo-klici.) Treba je tudi, da ima ljudstvo zaupanje do svojih katoliških voditeljev. (Tako je!) Ako je katoliško ime tudi v naslovu stranke, oziroma organizacije to je postranskega pomena; iz taktičnih ozirrov je časih celo bolje, da ne. (Pritrjevanje.) V svojih nepolitičnih družtvih moramo vzgojiti tudi agitatorje, ki ne bodo samo veliko denarja stali, ki se ne bodo za

našo stvar samo ob času volitev zavzemali, ampak ki bodo za vse navdušeni, v vseh vprašanih izšolani, ki bodo v vednem stiku z vsemi vprašanji, ki katoličane zadevajo. (Veliko pritrjevanje.)

Kaj naj torej storimo, da ideje Katoliške Unije udeležimo? Vsi katoliški politiki, notri v delavska društva, v kmečke organizacije, v rokodelska društva, v Vincencijeve družbe! (Veliko pritrjevanje in ploskanje.) Potem bo šlo!

Predavanju je sledilo veliko pritrjevanje; mnogo jih pride govorniku čestitaj, predsednik knez Lobkovic ga zahvali za izborna izvajanja.

Nato govori prelat dr. Fa id utti v latinskem jeziku o pomenu svetovnega evharističnega kongresa.

Popoldne ob 3. uri se nadaljuje debata, ki širše javnosti ne zanimlje. Šlo je v prvi vrsti za splošen katoliški shod. V pravilih se je namreč sprejela v § 9 sledeča določba:

Prireditve katoliških shodov se uredi s posebnim statutom, ki ga odobri delegati. Katoliška Unija bo vedno skrbela za prirejanje skupnih katoliških shodov; vendar pa se lahko ti vrše tudi na ta način, da vsaka narodnost — vsaka zase krajevno ločena — isti program ob istem času obravnava in izpelje. Skupen kraj naj se določi le takrat, če to enoglasno zahtevajo delegati vseh narodnosti. Sklicuje splošni katoliški shod centralni komite; predpriprave izvrše v soglasju z njim, narodnosti ali v slučaju, da se vrši le na enem kraju, dotična dežela. Ona leta, ko se ne vrši splošen katoliški shod, se priporoča prireditve narodnih, deželnih, oziroma škofijskih katoliških shodov; te sklicujejo posamezne narodnosti, dežele, oziroma škofije same, k shodu pa povabijo tudi zastopnika centralnega komiteja. Centralni komite priporoča tudi prireditve katoliških shodov po dekanatih.

Temu §, ki je jako srečno sestavljen, je ugovarjal profesor dr. Hilgenreiner iz Prage, ki hoče, naj bi se splošni katoliški shod, če mogoče vsako leto vršil in sicer v nekako centralniškem zmislu in vedno v enem kraju; čisto po nepotrebnem je zahteval tudi nemški razpravni jezik. Temu so se seveda zlasti Čehi odločno uprli, sicer pa se velika večina nemških delegatov ni s Hilgenreinerjem strinjala in je grof Ressayguier, ki je sploh duša Unije, Hilgenreinerjevo stališče zavrnil. Končno je Hilgenreiner svoj predlog umaknil.

Poudarjalo se je tudi, da nikakor ni res, da Katoliška Unija nima določenega delovnega programa, kakor je trdil dr. Hilgenreiner, ampak centralni odbor ima čisto določen delokrog, kakor se iz pravil razvidi.

Za predsednika je bil izvoljen Ferdinand Zdenko knez Lobkovic. V odboru so zastopane vse avstrijske narodnosti. Slovenski odborniki so: dež. glavar Kranjske dr. Ivan Šusteršič, namestnik štajerskega dež. glavarja dr. Fran Jankovič, državna poslanca dr. J. Krek in Franc Povše, kanonik dr. J. Mlakar iz Maribora.

Končno so se pravila soglasno sprejela in se je nazdravilo cesarju ter Svetemu Očetu.

Narodno gospodarstvo

VINOGRADNIKOMI

Poskušnje, ki jih je lansko leto delal sloveči učenjak profesor dr. Müller-Thurgau, ravnatelj kmetijskega puškušališča v Wädenswilu v Švici, so nedvomno dokazale, da napada bolezen, ki jo imenujemo peronospora (strupeno roso ali palež), trtne liste od spodnje strani.

Iz tega sledi, da moramo pri škropljenju trt z galico gledati zlasti na to, da poškopimo spodnje strani listov.

To je potrebno posebno takrat, kadar imamo mokro ali megleno poletje. V takem vremenu ni samo zgornja, ampak tudi spodnja stran trtnih listov mokra in vsak tros (seme peronospore), ki ga zanese veter na spodnjo stran lista izkali, se zaraste v list in ga okuži, če ni spodnja stran lista z galico poškopljena.

Sedaj si tudi lahko razlagamo, zakaj je leta 1910 škropljenje trt z galico tako malo izdalo, kakor tudi, zakaj napada peronospora trto posebno v mokrih, meglenih poletjih in zakaj je ob suhem vremenu, ko je spodnja stran listov redkokedaj mokra, peronospera tako prizanesljiva.

Prisvojimo si tedaj to novo izkušnjo in jo obrnimo sebi v korist pri borbi proti ljutemu sovražniku vinske trte zlasti letos, ko nam je spomladna pozoba itak že uničila velik del željno pričakovanega pridelka.

Vinogradniki, vpoštevajte toraj zlasti sledečih:

Deset zapovedi za vinogradnika:

1. Škropi zgodaj, prvič najpозnejše, ko je trtna mladika zrastle dobro ped na dolgo, drugič 10 do 12 dni pozneje in tretjič k večjemu tri tedne za drugim škropljenjem. Ako pa je poletje deževno ali megleno, škropi rajše v krajših presledkih, večkrat, torej najmanj štirikrat na leto.

2. Za prvo škropljenje vzemi 1 kg, za naslednja škropljenja 1 in pol kg galice na 100 l vode.

Galico stolči na drobno in jo stopi v kolikor mogoče čisti (najbolj deževni ali potočni) vodi.

3. Apno ima edino ta namen, da odvzame galici kislino, ker bi sicer galica listje opalila.

Zato vzemi apna samo toliko, kolikor je nujno potreba.

Ugašenega apna se vzame navadno za polovico več, k večjemu pa še enkrat toliko kakor galice.

Ako nimaš apna, vzemi mesto nje-ga sodo, ki jo dobiš v vsaki trgovini.

Na 1 kg galice zadostuje 5 četrt kg sode.

4. Galico raztopi posebej in apno, (ali sodo) zopet posebej ter zlij oboje še-le neposredno pred škropljenje m skupaj (apno v galico).

Predno škropiš, premešaj zmes dobro z lesenim orodjem (s kolom ali z greblico) in preskusi s koščkom rdečega (lakmovega) ali pa belega (fenoltaleinovega) preskusnega papirja ali ni zmes več kislila.

V dobro napravljeni zmesi postane rdeč (lakmov) papir modrikast (plavkast), oziroma bel (fenoltaleinov) papir rdečkast.

5. Napravi samo toliko škroplilne zmesi naenkrat, kolikor je moreš v 1 dnevu, k večjemu v 2 dnevih porabiti, kajti stara galicna zmes nima nobene-ga učinka. Galico in apno, vsako zase raztopljeno in ne pomešano, hraniš lahko dlje časa brez škode.

6. Škropi — če je le mogoče — le v suhem, brezveternem vremenu, ne v rosi in ne v najhujši vročini. Le v sili, škropi tudi v rosi.

Glej, da se galica na trti, še predno pride prvi dež, dobro posuši, če ne, potem škropljenje ponovi, kakor hitro nastane lepo vreme.

7. Škropi zlasti spodnje strani listov.

Ne obličaj trt z galico, temveč škropi tako fino, kakor da bi na trto megla ali rosa padala. Ako tako trte poškopiš, so bolj varne proti boleznim kakor če jih oblivaš in poleg tega prihraniš še na galici.

Vzemi toraj dobro, močno škroplilnico in dobro jo goni, da fino razpršuje. Take škroplilnice se dobe lahko potom c. kr. vinarskega nadzorstva. Za škropljenje spodnjih strani listov se dobijo k škroplilnicam posebni nastavki, ki imajo obračevalne obroče.

8. Ne škropi samo listja, ampak glej, da bodo tudi ostali zeleni deli trte, zlasti pa tudi grozdje, vselej dobro poškopljeno. Ne pozabi škropiti tudi na zeleno cepljenih trt, koj ko dobro odženejo in večkrat.

9. Ako je le mogoče, poveži mladike vsaj en dan pred vsakratnim škropljenjem. Pri tem oberi vse nepotrebne mladike in zalistnike.

10. Drži vinograd čist od plevela.

Zavžijte, ako ste nahodni, hripavi, zaslezeni in če težko dihate, Fellerjev fluid z znamko „Elsa fluid“. Mi smo se sami prepričali pri prsnih, vratnih boleznih itd., o njegovem zdravilnem, kašelji lajšajočem učinku. Dvanajstotnica za poskušnjo K 5—, 2-tucata K 8-60 franko. Izdeluje le lekarnar E. V. Feller v Stubici. Elsatrg 16 (Hrvatsko).

Čim več zraka in manj vlage pride med trte, tem manj se razvijajo trtne bolezni.

C. kr. vinarski nadzornik:
Bohuslav Skalicky.

Čebelarški tečaj se priredi na Grmu v nedeljo in ponedeljek, dne 16. in 17. junija t. l. s sledečim sporedom: V nedeljo, dne 16. junija od 2. do 4. ure popoldne: Življenje in razvoj čebel. Sovražniki in bolezni čebel. Od 4. do 6. ure: Izdelovanje domačega in dzierzonovega kranjskega panja ter razkazovanje raznih panjev s premakljivimi satniki. V ponedeljek, dne 17. junija od 7. do 11. ure: Oskrbovanje čebel. Najvažnejše čebelarstvo orodje. Čebelna paša. Pitanje čebel. Popoldne od 2. do 4. ure: Razni roji. Vzgoja matic. Izdelovanje okvirčkov, vlivanje umetnega satja in pritrjevanje z žico. Uporaba medu in voska. Pouk bo združen s praktičnim razkazovanjem v šolskem čebelnjaku. — Kdor se želi tega tečaja udeležiti, se priglasí po dopisnici pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu (pošta Kandija) do 10. junija t. l. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjskega se dovoli povrnitev potnih stroškov do Novega mesta in podpora za prehrano po 2 K na dan. Podpora dobi pa le, kdor zanjo pravočasno prosi in se mu tudi podpora izrecno dovoli.

Dobre knjige.

Napoleon I. — »Narodna biblioteka«, ki je začela izhajati v tiskarni J. Krajec v Novem mestu leta 1883. in ki je dosegla leta 1899. svoj 60. zvezek, a je med tem prenehala do danes, torej celih 13 let, je zopet oživila. Tiskarna J. Krajec nasledniki je izdala ravnokar 61., 62. in 63. zvezek skupno v enem snopiču z vsebino: Življenjepis Napoleon I., iz ruščine prevel profesor Ivan Steklasa. Cena zvezku je ostala, četudi so tekom tega časa tiskarske cene zelo poskočile, namreč zvezek 30 v, tedaj celi snopič 90 v; vezan v originalne platnice pa 1 K 30 v; po pošti 10 v več. Dobiva se pri založništvu J. Krajec nasl. v Novem mestu in v vseh knjigar-nah.

Letos je namreč ravno sto let, kar je bila v razvalinah pogorele Moskve zlomljena moč tega velikana. Še pred 50 leti se je našlo na Kranjskem mnogo starejših mož, ki so znali marsikaj pripovedovati o Napoleonu Bonapartu in njegovi vladi na Slovenskem, ker so sami preživeli to dobo. Današnji rod ve o Napoleonu I. le to, kar se uči o njem v zgodovini in kar čita o njem po knjigah. Dozdaj Slovenci še nismo imeli obsežnejšega življenjepisa o Napoleonu Bonapartu, pod katerega vlado je spadala nekaj časa tudi naša kranjska dežela.

Ta knjiga je setavljena po najboljših francoskih in nemških virih ter nam opisuje Napoleona I. v kratkih ali jedrnatih potezah. Pove nam vse najvaž-

nejše dogodke iz njegovega življenja v kratkih črtah. Jasno je opisan Napoleonov značaj kot upravitelja, državnika in vojskovodja — in slednjič kot človeka v človeški družbi. Tukaj izvemo, zakaj je Napoleon I. navzlic svoji bistroumnosti tako nesrečno končal svoje življenje v prognanstvu. Pokončalo ga je probujeno narodno domoljubje na Ruskem, Nemškem in Španskem. Narodnostna ideja, probujena na Francoskem, je hitro pomladila narode Evrope, pred vsem Russe in Nemce ter Španjolce, ki so hoteli biti svobodni in ne podložni samosilniku Napoleonu, ki je tlačil in preganjal narode ravno radi domoljubja. Ta velika sila, katere Napoleon I. ni spoštoval, ga je pokončala najhujše na Ruskem ravno pred sto leti. Krivo je tedaj, da je Napoleon razširjal narodnostno idejo ali domoljubje. Le to se je le vzdigovalo proti njemu hujše, čim bolj ga je tlačil. Le pri Poljakih je širil to idejo, ker je potreboval Poljake proti Rusiji, sicer pa jih je preziral. Sicer pa stori vsakdo najbolje, če vzame omejeno knjigo o Napoleonu I. sam v roke, kjer ne bode našel samo pouka nego tudi zabave. — To knjižico, ki jo krasi podoba Napoleona I., prav toplo priporočamo vsem knjižnicam in čitalnicam, dijakom in šolarjem ter vsakteremu, ki zna sploh brati.

Deset pesmi k blagoslovu. Za mešani zbor zložil Anton Grum, založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Cena izvodu 1 K. Ti napevi bodo cerkvenim pevskim zborom, zlasti pa deželi izbornostrezali in dobrodošli. Ne samo radi tega, da so zloženi v lahkem in melodijoznem slogu, temveč posebno še zato, ker ima vsak napev po tri kitice, kar smo pri vseh dosedaj izišlih blagoslovnih napevih zelo pogrešali. Oblika zbirke je prav čedna, tisk lep in razločen, papir zelo trpežen. Upamo, da bodo naši gg. organisti radi segali po teh primernih in lepih napevih ter jih z veseljem izvajali v čast in slavo med nami pričujočega Zveličarja.

Mnenje gospoda dr. G. Stamatoffa
Slivno.

Gospod J. Serravallo!
Trst.

Med poizkusi, izvršenimi z Vašim **Serravallovim Kina vinom z železom** je nekaj slučajev, katere je vredno, da objavim. Pripisal sem **Serravallovo Kina vino z železom gospe**, ki je trpela na malokrvnost, ki je tožila za glavobolom in breztečnostjo. Posledice so bile: prebujenje teka, izgin bolečin v glavi in splošno izboljšanje. Drugi slučaj se tiče deklice sedmih let, šibke, rekonvelescentne po difteriji in malokrvne. Posledice so bile: splošno izboljšanje, prebujenje teka, povrnitev rdečice na ustnicah, ki so bile poprej blede. Na splošno se dosežejo s **Serravallovim Kina vinom z železom** jako lepi uspehi in jaz sem z njimi popolnoma zadovoljen.

Slivno, 12. oktobra 1909.

Dr. G. Stamatoff.

Kašel nadno
pljučne kalare, posledice
influenca, osiolskega
kajlja se odstrani uspešno s
Sirolin¹⁸¹ „Roche“
ki vzbuja tek in prijetno diši
V lekarnah naj se zahteva
izrecno **Sirolin**
„Roche“.

Mirno lahko spite!

Če ste namočili perilo čez noč s pralnim izvlečkom „Ženska hvala“, izloči se vsa nesnaga sama od sebe, brzo in temeljito. Hitro in lahko se opere perilo potem z milom „Schicht“ znamka „Jelen“, da postane bleščeče belo, kajti pralni izvleček „Ženska hvala“ in milo „Schicht“ belita perilo kakor solnce.

